

645/
1977/4

Handwritten signature and text in the top right corner.

საქართველოს კავშირი

№ 7 1977 წ.

შვიდობის შესანარუნებლად და დასამკვიდრებლად ბრძოლაში უდიდესი ღვაწლისათვის „ხალხთა შორის შვიდობის განმტკიცებისათვის“ 1975-1976 წლების საერთაშორისო ღებნიერი პრემია მიენიჭა

ორტენსია ბუნდი ღმ ალინდამს — ჩილეს საზოგადო მოღვაწეს, ქალთა საერთაშორისო დემოკრატიული ფედერაციის საპატიო ვიცეპრეზიდენტს.

„საქართველოს ქალი“

საქართველოს კომპარტიის ცენტრალური კომიტეტის უფლებდუიური საზოგადოებრივ-პოლიტიკური და მხატვრული-ლიტერატურული ჟურნალი.

«САКАРТВЕДОС КАЛИ»
Ежемесячный общественно-политический
и художественно-литературный журнал
ЦК КП Грузии.

25803

სსრ კავშირის უმაღლესი საბჭოს დაღმინილება
სსრ კავშირის უმაღლესი საბჭოს პრეზიდიუმის
თავმჯდომარედ ამსნავ ლ. ი. ბრეჟნევის არჩევის შესახებ

საბჭოთა სოციალისტური რესპუბლიკების კავშირის უმაღლესი საბჭო
აღმინს:

არჩეულ იქნეს ამხანაგი ლეონიდი ილიას ძე ბრეჟნევი სსრ კავშირის უმაღლესი საბჭოს პრეზიდიუმის თავმჯდომარედ.

სსრ კავშირის უმაღლესი საბჭოს პრეზიდიუმის თავმჯდომარის მოადგილე ს. ნიკოლაიშვილი.
სსრ კავშირის უმაღლესი საბჭოს პრეზიდიუმის მდივანი მ. ვიორბამი.

მოსკოვი, კრემლი, 1977 წლის 16 ივნისი.

ქ. შარქაძის სსრ სსრ
სახელმწიფო ბიბლიოთეკა
ბიბლიოთეკა

გული ვაკ იფეხს სინაიულს

საბჭოთა სოციალისტური რესპუბლიკების კავშირის კონსტიტუციის პროექტი რამდენიმე წავიკითხე, წარმოიდგინეთ, რომ ყოველი წავიკითხვისას შეტევაყოფილებას ვგრძობობი, მემატებოდა სიამაყე, გული ვერ იტევდა სიხარულს.

კონსტიტუციაში წერია: „სრ კავშირში თანამიმდევრულად სორციელდება პროგრამა, რომლის მიზანია, რომ სასოფლო-სამეურნეო შრომა გადაიქცეს ინდუსტრიული შრომის ნაირსახეობად, გაფართოვდეს სოფლად სხაახლო განათლების, კულტურის, განმრთვლების დაცვის, საყოფაცხოვრებო მომსახურების, ვაჭრობისა და კომუნალური მეურნეობის დაწესებულებათა ქსელი, გადაიქმნას სოფლები კეთილმოწყობილ დაბებად“. ამას რომ წაიკითხავ, არ შეიძლება არ წარმოიდგინო, როგორ წაიშლება თანდათან ზღარი ქალაქსა და სოფელ შორის, როგორ დემოგრაფიკა სოფელი ქალაქს კეთილდღეობით, რა ბედნიერი ცხოვრება ექნებათ მაშინ სოფლის მშრომლებს!

ეს ყველაფერი ადვილი გასაგებია ჩემთვის. მე ხომ მახარობს რაიონის სოფელ შრომის მეციერი ვარ, ჩემი სოფელი კეთილმოწყობით კარგა ხანია მტკიცებისა უნებს ქალაქს. მას ერთ ღღოს ისლით გაანაწურული ქობებით, გაუვალა ზებებით, უწყულობით, ავადმყოფობით, გაუნათლებლობით და სიმეჩვიით იცნობდნენ. და არც ღმერთი შეეღობა, არც მიქელ-გაბრიელი,

თუშცა მაშინ სწორედ მიქელ-გაბრიელი ერქვა მას.

საბჭოთა ხელისუფლების წლებში დაფხდა მშრომელი კაცის შრომა. ამიტომ ძველი მიქელ-გაბრიელის ნაცვლად სოფელს შრომა დაერქვა ქალაქთან ნამდვილი გათანაბრება პირველად ჩვენ დაიწყო. დღეს სოფელს სიკეთე არ აკლავ, გაქვს კეთილმოწყობილი მცხოვრებელი ბინები (გაზით, გათბობით, საცხობი, ტელევიზორით, საბანაოთი). სოფელში არის ორი სკოლა, უფასო აბანი, უფასო სასადილო კოლმეურნეებისათვის, ჩინებული კულტურის სასახლე, საშობიარო, საექიმო პუნქტები, ჩაის ფაბრიკა, აფთიაქი. განსხვავება იმაშია, რომ ქალაქი არ მჭევა სოფელს, თორემ ქალაქად ვცხოვრობთ.

და როცა ვიცი, რა დილია ამ კეთილდღეობის ფასი, მიხარია, რომ ჩვენი ახალი კონსტიტუცია ქალაქს კიდევ უფრო დაუახლოვებს სოფელს, მოსპობს მათ შრომის არსებით განსხვავებას და ყველა ადამიანი ჩვენს დიდებულ ქვეყანაში ბედნიერად იცხოვრებს.

მაღლობა მშობლიურ კომუნისტურ პარტიას და მოაგრების ასეთი ღღრსმესანშენა სახელმწიფო კანონის შემუშავებისათვის!

გუგული ქადეიზვილი,

სოციალისტური შრომის გმირი, მახარობის რაიონის სოფელ შრომის კოლმეურნეობის წევრი.

ბები შეილი მკადეის მოხუცებული ვაჟა და ხშირად ვისხნებ. თუ რა ტანჯვით გაზარდე სამი შეილი. როგორ შეიძლება დღევანდელი ცხოვრების დღემ შეეღობოს წარსული ან ახლანდელი დღის პირობები — მაშინდელი ქალის სიღვებების ეს კონტრასტი ნათლად ჩანს ახალი კონსტიტუციიდანაც — რა უფლებები იყო მაშინ ქალი, რა თავისუფლება მოუტანა მას ოქტომბერმა, რა ბედნიერ ხანაში ცხოვრობდა ახლა ის.

ესარგებლობ ამ ფრიაღმინეულადიან შემთხვევით და როგორც ბევრის მომწიფე და მწავლებელი დედა და ბებია, გამოვიქვამ ჩემს ზოგირდს მოსაზრებას.

მშრომელმა ქალმა მტკნალი რომ შეიტანოს მთავო ზოფილები გვეგების შესრულებაში, მისი შრომა უფრო ნაყოფიერი და ხარისხიანი რომ იყოს, კარგი ექნება თუ ქალთა პირობების გაუმჯობესების საითებზე სკკ XXV ყროლობის ისტორიული გადაწყვეტილებები მალე გატარდება ცხოვრებაში.

ჩვენი აზრით, საბავშვო ბავშვში მომწელეთა რაოდენობა ძალზე ცოტაა. შეუძლებელია ორი ან სამი ქალი უფროდეს 25-30 (ზოგჯერ უფრო მეტს) ერთი წლის ასაკის ბავშვს. ისინი ხომ ძალზე ნატარები არიან და განსაკუთრებულ ყურადღებას საკირობებენ. რაც უნდა მოინდომონ მომწელეებმა, ვერ შეძლებენ, ძალღონე არ ეყოფთ იდეალური პირობები შეუქმნან ყველა ბავშვს. კარგი ექნებოდა ქალბინების ფასიანი დეგრეტული შევებულების გაგრძელება სამ წლამდე, ის პროცენტით ხელახლასა და ყველა უფლებების შენარჩუნებით, მაშინ საბავშვო ბავშვი აღარ ექნება ძლიერ დატვირთული და დღეობს ოჯახში გარდაიან შეილებს ბაღის ასაკამდე.

ახალი კონსტიტუციის პროექტი დედათა და ბავშვთა ბედინერების მომავალი ჩვენი მომავალი თაობის გზის მიმდევია.

დ. გლუაზვილი,
დიასახლისი, ორჭონიძის რაიონი.

დედათა და ბავშვთა ბედნიერებისათვის

ჩვენი რაიონის ქალბინი დიდი ინტერესით გავიკითხე ახალი კონსტიტუციის პროექტს და გულთბილად ვიწონებ მას.

ბებების სახელთ მივსალმები კონსტიტუციის მსრ მუხლს:

„ქალს მსრ კავშირში მამაკაცის თანასწორი უფლებები აქვს.

ამ უფლებათა განხორციელებას უზრუნველყოფს ქალბინისათვის თანასწორ შესაძლებლობათა მინიება განათლებისა და პროფესიული მომზადების მიღებაში, შრომასა და მის ანაზღაურებაში, სამსახურებ-

რაც დაწინაურებაში, სასოგადობრივ-პოლიტიკურ და კულტურულ საქმიანობაში, აგრეთვე საეკილური ღღონისმიბინი ქალის შრომისა და განმრთვლების დაცვის დარგში; დედათა და ბავშვთა სამართლებრივი დაცვა, მატერიალური და მორალური მხარდაჭერა, მათ შორის, ორსული ქალბინისა და დღეობისათვის ფასიანი შევებულებებისა და სხვა შედაგების მიცემა, მატარებელი დედებისათვის სახელმწიფო დახმარების გაცემა“.

ჩემი სურვილია, ყველა კართველ ქალს

ინტერვიუ ადგილებიდან

საპარტიოებს კი მხარსაღარი კომიუნისტების
კლანებს გეგმავს მხარეები გეგმავს

გვინდა ლენინური ვიყოთ!

ზაფხულია. ქუჩაში მომრავლდნენ ლაზარე, გემოვნებით ჩაქმლები. საინტერესოა, რა უნდა ამ ტრანსპორტს ისინი მალაზი-ებში თავისუფლად იძენენ? თურქ არაა ჩაკმისმოყვარულნი სხვადასხვა გზით ახერხებენ იმპორტული ტრანსპორტის შეყვანას. სამაგალი ნაწარმის დიდი ნაწილი კი ხელუხლებლად აწევი დაბლებზე, როდის იქნება ის დღე, როცა ჩვენი მოღისმიდებრები შევლენ მალაზიებში და იქიდან საუბრეთ-სოდ ჩაქმლები გამოვლენ? ალბათ მაღელ-დღეს ჩვენ ხარისხის ხუთწულში ვცხოვრობთ და ვშრომობთ. ეს კი იმის ნიშანს, რომ მომხმარებლის საგნები უშავლებს ჩარისხისა უნდა იყოს. დღესდღეობით კი...

შე ტრანსპორტის მალაზიები ხალხმრავლობა. შეიდეგლები ათვალიერებენ ყაბებს, კოფებს, ქვედაბლოებს, პალტებს, ხალაუბებს. შემდეგ ისევ აწევიან თავის ალაგას და ხელტარებელი გამოდიან; ზოგიერთები უფრო დიდხანს რჩებიან და საყვედურს გამოთქავენ.

პირველი შეკვლევა:
— ვერსად ვიპოვე ჩემი ზომის კაბა,

მეორე შეკვლევა:
— ჩემსივე ხანშიშესულისათვის შენსაფერის არც ხალათია და არც კაბა, წითელ-ვარდითი ტანსაცმელი მხოლოდ ახალგაზრდებს დაშვებენ.

მესამე შეკვლევა:
— კრემლის კაბები ახლა მოდში არ არის. აქ კი მხოლოდ ეს კაბებია და თანაც ძალიან ძვირი, სამოცი-სამოცდაათი მანეთი ღირს.

მეოთხე შეკვლევა:
— მე კი ბავშვის ლაბადს დავებებ მთელი წელია, რატომ არ ყერავენ ჩვენი ფაბრიკები ლაბადებსა და ქუდებს?

მეხუთე შეკვლევა:
— ნილოსის პერანგს ახლა, ამ სიტყვში რომელი კაცი ჩაიკვამს! ჩოთისაგან შეყერილ ლამაზ პერანგს კი ვერ იშოვი.

თბილისის ტრანსპორტმუშაკობის დირექტორი გიული ნიკოლაიშვილი:

— ჩვენი მომხმარებლის საყვედურები სამართლიანია. ჩვენც იმავე ვერტეობით მომწოდებლებს, სამკერვალო ფაბრიკებს და მეტყცე დავუმატებდით.

თბილისის ორკონიების სახელობის სამკერვალო ფაბრიკამ საზაფხულო სეზონისათვის ძალზე ღარიბი ასორტიმენტის ქაღალს ყაბები გამოწვია, მან არ გააძარცვა პირბაბა, რომ ოცი არტიკულის ქსოვილისაგან თხოთმეტი მოდელის კაბა დამზადებინა. საუკეთესო ქსელში მხოლოდ ორი-სამი მოდელის კაბა მივიღეთ და ისიც საქმიად ძვირად ღირებულად.

კრემლის კაბებზე მოთხოვნისაგან საქმიად შემცირდა. ფაბრიკამ კი ვერ მოახერხა, მათ სანაცვლოდ ჭრული, ღამაზად მოთხოვნი აბრეშუმის ყაბების გამოშვება, რაზეც დიდი მოთხოვნისილება.

ფაბრიკამ არც ახალი სტრუქტურის ქსოვილის „ჩინისა“ ქვედაბლოები მოგაწვია.

თბილისის ფაბრიკა „ამირანი“ ადრე განაშენებელი იყო მამაკაცის კოსტიუმების. მაშინ მათი თიოების ყველა ზომისას იშოვიდით. ახლა სხვა მდგომარეობაა. მო-

ხმარებელს მოდური ქსოვილისაგან დამზადებული ნაწარმი სჭირდება. საზაფხულო სეზონისათვის იგი უსარჩულოდ კოსტიუმს ან პირაკს დაებებს და ვერ შოულობს, ფაბრიკა ძალიან მცირე რაოდენობით უშვებს დიდი ზომის ტანსაცმელს და მომხმარებლებში ზნორად გვსაყვედურობენ.

თბილისის პირველი მაისის სახელობის სამკერვალო ფაბრიკა ფართო ასორტიმენტის ნაწარმს უშვებს — ბავშვებისთვისაც, ქაღალბისთვისაც და კაცებისთვისაც. ეს კარგია, მაგრამ ამ ფაბრიკის მიმართ პრეტენზიები მაინც ვაჭკვს, პირველ კვარტალში 125 ათასი მანეთის ნაცვლად, მხოლოდ 50 ათასი მანეთის ღირებულების „ჩინისა“ და წვეულებრივი ქსოვილისაგან დამზადებული კოსტიუმები მივიღეთ. სასკოლო ფორმაზე დიდი მოთხოვნისილებაა. ფაბრიკა კი მათ ცოტა რაოდენობით უშვებს. ფაბრიკაში კაცისა და ქალის ნილოსის პერანგები იყერება, რაც სულაც აღარ არის საზაფხულო ასორტიმენტი. წლებს არ მივიღია ჭრული, სინთეტიკური ქსოვილის პერანგები, რომლებსაც დიდი საყვედო და მანქანები აქვს და ქალებს ძალიან მოსწონთ. არ გემოდის კაცის უბრალო პერანგები, ხარისხისნიშნები პრელექცია ცოტაა. ქუთაისის კორფის სახელობის სამკერვალო გაერთიანება ადრე უკეთესად ვაყვებოდა საქონელს, ახლა ნაწილობრივ ვაუწყებოდა მდგომარეობა და ქალის „ჩინისა“ ყაბები გამოწვია დასაწანია, რომ ეს ყაბები ცოტა რაოდენობით მივიღეთ.

ბათუმის ცენტრ ორკონიების სახელობის სამკერვალო ფაბრიკის მკაყოფილი არ ვართ. იგი აველაზე მეტად არღვევს დამოტვირთვის ვალბებს. რაც მოგაჩიბა, მისი პრელექცია დიდად არ მოსწონთ. ბათუმელი მკერავეები ნაყვალად მისდვენ მოდის და სიბუნდეს.

ქუთაისის სამკერვალო ფაბრიკა „გულია“ ქების ღირსია. იგი კაცის ღამაზ პერანგებს ყერავს, რაც მომხმარებელს ძალიან მოსწონს. ფაბრიკამ შესამჩნევად გააუმჯობესა ნაწარმის ხარისხი, ვაფართოვა ქსოვილის ასორტიმენტი, აითვისა ახალი მოდლები.

ცხენკლის სამკერვალო ფაბრიკის პრელექცია ხარისხით თვის ვერსიონებშიც მისდებობსა და ქსოვილების სიღარიბის ბრალია. ამიტომ იქ შეყერილი ნაწარმი ძნელად სდებდა. მოსაწონია, რომ ფაბრიკა ბავშვთა ფართო ასორტიმენტს უშვებს, მაგრამ მეტი უყრადღება უნდა მიაქციოს მის ხარისხს.

სოხუმის სამკერვალო ფაბრიკაში შეყერილი ყაბები უცხოეთისას არ ჩამოუვარდება. ეს ფაბრიკა ქალის კაბა-ხალათების საუკეთესო მოწოდებელია. იგი ყველაზე უწვევს ანგარიშს სეზონურობის, მოდის პირველობის, თამაზად აფართოვებს ქსოვილის ასორტიმენტს, ნერვებს ახლა, თანამედროვე მოდლებს, დიდ უყრადღებებს უშობს ბავშვის ტრანსაცმელს. ფაბრიკამ ლეონო უნდა გააუმჯობესოს ხარისხი და ასორტიმენტი.

საქართველოს სსრ მსხუბუქი მრეწველობის სამინისტროს სამკერვალო მრეწველობის განყოფილების გამგე იური გოგოლაძე:

მეათე ხუთწლეულში დიდი ამოცანები გვაქვს დასახული. ხუთწლედის ბოლო წელს ჩვენმა სამკერვალო მრეწველობამ 300 მილიონამდე მანეთის პროდუქცია უნდა გამოუშვას. ამ ვალდებულებას ორგანიზაციური მოვების 17 ათასი მუშა შეასრულებს. — მართალია, დღეისათვის გადაჭიმული პროდუქციის რაოდენობის საკითხი, მაგრამ ხარისხისა და ასორტიმენტის პრობლემა მაინც გადაუჭრელია. რომ შევინდომოთ და ყველაფერი ისე გავაკეთოთ, როგორც საჭიროა, მაშინ ორ-სამ წელსაღწივით საკუთარი მასშტაბით მოწინავეთა რიგებში ვიწინებთ. ამისათვის კი ასე უნდა მოვიქცეთ:

მოვავარაუთ მაღალხარისხიანი და მრავალფეროვანი ნედლეულის მიწოდება საწარმოებისათვის.

მოვახდინოთ საწარმოთა ხელახალი ტექნიკური შეიარაღება.

დაეწერებოდნენ მოწინავე ტექნოლოგიური პროცესები.

ვიზრუნოთ კადრებზე, მათ კვალიფიკაციაზე, მათი შრომის და ყოფაცხოვრების პირობებზე, მათ გუნება-განწყობაზე.

წარმოებში მთავარი მუშაა, თუ იგი არც ხასიათზეა, მუშაობის განწყობაზეა, გამოშვებული პროდუქციის კარგია. უნდა გავზარდოთ მუშის მატერიალური დანიჭვებისა.

დღესდღეობით მუშის მატერიალური სტიმულირება სრულყოფილად არ ხდება. ჩვენ მძლავრი ეკონომიკური სამსახური გვეჩვენება. ფაბრიკების ეკონომიკური დაეგმვა კი ჭერ-ჭერობით არ არის დახვეწილი, რაც იმას ნიშნავს, რომ მათ ჭერ კიდევ უკიდურესად ხელშემდგამლობენ.

დიდი მნიშვნელობა აქვს მოწინავეთა გამოცდილებას გაზიარებას. ჩვენ მივაგონებთ მკერავებს მოსკოვის სამკერვალო გაერთიანება „ბოლშევიკიში“, საიდანაც ისინი მაღალი კვალიფიკაციით დაბრუნდნენ.

საბუთო კავშირის დედაქალაქში არის სამკერვალო გაერთიანება „მოსკოვი“, რომელიც კაცის პერანგებს უშვებს, მათი ნაწარმი მოსწონს მომხმარებელს. იქ გამოცდილების მისაღებად იყვნენ ქუთაისის სამკერვალო ფაბრიკის — „გელათის“ მუშები, და ახლა ქუთაისური კაცის პერანგები ყველას მოსწონს.

თბილისის ორჯონიკიძის სახელობის სამკერვალო ფაბრიკაში ორი წლის წინათ 50 წლის იუბილე გადაიხადა. მას კარგი ტრადიციები აქვს. ერთ დროს მის ნაწარმს ძალზე ეტანებოდა მყიდველი. მაგრამ საწარმო ჩამორჩა დროს, მას არა აქვს მაღალხარისხიანი ნედლეული, შენობა ძველია, რეკონსტრუქცია კი არ ხერხდება. ფაბრიკა რომ მოწინავეთა რიგებში ჩაედგას, დახმარება სჭირდება.

თბილისის ორჯონიკიძის სახელობის სამკერვალო გაერთიანების დირექტორი ივანე მაჭავარიანი:

— მართლაც, მიმე პირობებში გვიხდება მუშაობა. ფაბრიკის შენობაში მობრუნების საშუალება არ არის. სივრცეოვანია. წიფელი კუთხესა და სასადლოში ნედლეული გვიწვდის, რასაც ზოგჯერ თვის ბოლოს გვაწვდიან, როცა უკვე პროდუქცია გამოშვებული უნდა იყოს, ასე ათასი ცალი ერთეული მზა ნაწარმი, რომელსაც წელიწადში კუჩეობთ, შენობაში არ ეტევა, უცხოური მასალისაგან შეყვრილი ხელოვნური ბუნების ქურჭები ძვირია და არ იყიდება. მდგომარეობის გამოსწორება შეიძლება, თუ უფრო მოწინადად ვიმუშავებთ მომწოდებელთან, დაეწერებოდნენ ახალ მოდლებს, ავამალუბთ მუშათა კვალიფიკაციას.

ქუთაისის კიროვის სახელობის სამკერვალო გაერთიანების მთავარი ეკონომისტი არან მინოიანი:

აღრე ჩვენს პროდუქციანზე დიდი მოთხოვნა იყო. ორი წელია დეკარგეთ მოწინავეის სახელი, წლებადელი პირველი კვარტლის შედეგები სახარბილო არ გვექონია. მეორე კვარტალში მდგომარეობა გამოვასწორეთ. ჩვენმა ნაწარმმა, თანამედროვე „ჯინსის“ კსივილისაგან დაშვებულმა ქალის კაბებმა, დიდი აღიარება მოიპოვა, ვეძებთ ახალ გზებს, მივდევთ მოდს, და ლაბათ, ჩვენი პროდუქცია ყველას მოეწონება.

ქუთაისის სამკერვალო ფაბრიკა „გელათის“ დირექტორი ქეთევან უცლება:

ჩვენი ფაბრიკა ახალ, კომფორტაბელურ შენობაში მოთავსებული. მუშებს შრომის საუკეთესო პირობები აქვთ შექმნილი. მხოლოდ მათი ბავშვებისათვის არ გვაქვს საბავშვო ბავაბალი და ბევრ დედს თან მოჰყავს ბავშვი, ან სულ ანებებს თავს სა-მუშოს. საბავშვო ბავაბალი რამდენიმე წელიწადში გვექმნება.

დღეს წარმოებში მთავარია მუშათა მატერიალური სტიმულირება. სათანადო თანხები კი ძალიან ცირცა გვაქვს. მოწინავეებს უკრ ვახალისებთ, ამის გამო ხშირია მუშა-

თა დენადობა, ამჟამად ფაბრიკას 250 მუშა აქვია.

ზოგიერთი სინელის მიუხედავად „მუშათის“ მშრომლები მაინც კარგ პრილექციას უწევენ. თითხმეტ მოღვლენი მიწიებული აქვს ხარისხის ნიშნი. გვეყვანა შრომის მოწინავენი, მაგალითად, შავიანა დავისაგვლოთ საკეთხირო შეჯიბრებებში გამარჯვებული მკერავი ერო ვარდოსანიძე.

ცხინვალის სამკერავლო ფაბრიკის პარტიკანონაზის მდივანი ეპატრინე სილორავა:

— ჩვენი ფაბრიკა ძალიან ეულ ნედლეულ იღებს, ამიტომ ზოგჯერ კალის ხალაობები, ბავშვის ტანსაცმელი უხარისხოა. მივდელოთ პრეტენზიები სამართლიანია. მაინც ვახერხებთ მომხმარებელთა მოთხოვნების დატყავილივებას, გვეჭვს ხარისხის ნიშნით გამოიშვეული პროდუქცია — პალტოები, ხალათები, პლავის კოსტუმები, გოგონას ქაბები.

საქონელ მუშაობაში და პროდუქციის დროულად მიწოდებაში ხელს გვიშლის ტრანეზა, რამელიც ვერ გავალდებს კონტრინერს. ამგვარ შეფერხებას, ალბათ, ბევრი ფაბრიკა განიცდის.

თბილისის პირველი მაისის სახელობის სამკერავლო ფაბრიკის საწარმოო განყოფილების უფროსი სუსანა ჩიხრაძე:

— ჩვენი შრომისა და ჟოვაცხოვრების პირობებს მუშები არ ეძღვრიან. ბავაბალი, სასადილო, ღამის სანატორიები, პიონერთა ბანაკი, საერთო საცხოვრებელი კარგანუბობას უქმნიან მუშებს, მაგრამ ხარისხის პრობლემა მაინც გადაუჭრელია. საქმის ართულებს, რომ ოცდარვა დასახელების ნაწარმი ვუშვებთ. ფართო ასორტიმენტს, კი ძალიან მოქმედებს ხარისხზე. ეულია შპაროდუქციის გარეგნული გაფორმება — შეფუთვა და იარაღები. ეს მდგომარეობა ყველა ფაბრიკას აწუხებს.

საფეიქრო და მსუბუქი მრეწველობის მუშაობა პროდუქციის რესპუბლიკური კომიტეტის თავმჯდომარე ნინო ლვაჯა:

ჩემის აზრით, ჩვენი სამკერავლო ფაბრიკების მიერ გამოშვებული პროდუქციის ხარისხის ამაღლების საქმეში დიდი მნიშვნელობა აქვს სოციალისტური შეჯიბრების სწორ, მიზანსწრაფულ ორგანიზაციას და მუშა-მოსამსახურეთათვის სათანადო შრომის პირობების შექმნას. ასე მაგალითად, 1975 წელს პირველი მაისის სახელობის სამკერავლო ფაბრიკის მკერავ მოტროსისთა ბრიგადამ, რომლებიც ნათელა გიგარის ხელმძღვანელობა, იცისრა საყრილობა ვალდებულია დევნოთ: „ჩვენი ოსტატობა — ხარისხის სასახლეში“. რა არის ამ ინიციატივის არსი? ბრიგადის ყველა წევრს შეუძლია ყვერის რამდენიმე ოპერაციის შესრულება. ისინი სწავლობენ მოწინავეთა მეთოდებს, რაციონალურად იყენებენ სამუშაო დროს, სათანადოდ აქვთ მოწყობილი სამუშაო ადგილი, ოპერაციების შესრულებაზე დაწესებულია ფიციონტროლი და ურთიერთკონტროლი.

აღნიშნული ინიციატივა მოიწონეს საინისტრის კოლეგიამ, პროდუქციის რესპუბლიკური კომიტეტის პრეზიდენტმა და საქართველოს პროფსაბჭოს პრეზიდენტმა. ბრიგადის, ინიციატივის დაწერვის შედეგად პროდუქციის გამოშვების საქმეში საუკეთესო მრეწველები აქვს, მუშაობს ურეკლამაციოდ, ამჟამად ჩვენს სისტემაში

ნათელა გიგარის ბრიგადის მიმდევარი 250-მდე ბრიგადია.

ასევე დიდი მნიშვნელობისა მოსკოვის სამკერავლო ფაბრიკის „სალუტის“ ა. გრანსევას მოტროსისთა ბრიგადის ინიციატივა — „ვალდებულებები — ეკონომიკური განვითარება და ინერტიული უზრუნველყოფა“. რაში მდგომარეობს ამ ინიციატივის არსი? ბრიგადის მიერ აღებული ვალდებულება განვითარებულია ეკონომიკურად საქმის აღმოსრტიაციისა და ინერტი-ტექნიკური პერსონალის მიერ, ნაციონალურად შეშვედრი ვალდებულება ბრიგადის მუშაობის უკეთ წარმართვისათვის, ორგანიზაციულ-ტექნიკური ღონისძიებების განხორციელებისათვის.

ამჟამად ჩვენს სისტემაში ა. გრანსევას ბრიგადის მიმდევარი 500-მდე ბრიგადია. ამასწინათ შედისეველი საოთხი, თუ როგორ ინერგება ჩვენს ფაბრიკაში ა. გრანსევას ბრიგადის ინიციატივა. აღმოჩნდა, რომ საწარმოთა ხელმძღვანელებმა და ჩვენმა საფაბრიკო კომიტეტებმა ინიციატივა ვერ გაიგეს სწორად და მის დანერგვას შოლოდ მოწინავე ბრიგადებში ეცადნენ, მაშინ, როცა ეკონომიკური განვითარება და ინერტიული უზრუნველყოფა ჩამორჩინული ბრიგადებს უფრო სჭირდებათ. ასევე, გაიჩვენა, რომ ამ ინიციატივის მთელი სიმძიმე გადაიტანეს შოლოდ საქმის ინერტი-ტექნიკურ პერსონალზე და ფაბრიკების ძირითადი ეკონომიკური და საინერტი საშასებრები არ მონაწილეობენ მასში. ჩვენი პროდუქციის ხარისხის ამაღლებაში კი ამ საკითხის მოგვარება დაგვეხმარებოდა.

ასევე ფეიქრობი, რომ ფაბრიკებში მუშა-მოსამსახურეთა შრომის პირობების ერთიერი გადამწყვეტი მნიშვნელობა აქვს პროდუქციის ხარისხის გაუმჯობესებისათვის. უკანასკნელ წლებში ამ მხრივ ბევრი რამ გავყდა. ქუთაისში და სიღნაღში იგი თანამედროვე სამკერავლო ფაბრიკები, ისინი სათანადოდ არის უზრუნველყოფილი სამუშაო და სანიტარული პირობებით. ბევრი რამ გავყდა და ამონიხი თბილისის პირველი მაისის სამკერავლო ფაბრიკაში, ქუთაისის კიოვის სახელობის სამკერავლო ფაბრიკაში სათანადო მოწინავეთა ეკონომიკური პროველ მაისის სამკერავლო ფაბრიკის სანატორიუმ-პროფილაქტიკიუმში, სასადილო, აშენდა ახალი საერთო საცხოვრებელი, რეკონსტრუქცია გავყდა და წყნების პიონერულ ბანაკს, მაგრამ ბევრი საწარმო ძალზე ეკონომიკურად და ძველ შენობაშია განლაგებული და, რა თქმა უნდა, იქ არც შრომის სათანადო პირობებია: არ არის ვენტილაცია, საამქროებში ჰაერის ტემპერატურა ნორმაზე მაღლია, არა აქვთ სანიტარული სათავსოები.

მუშებს ზოგან ევმენტარული სამუშაო პირობებიც კი არა აქვთ, არა და, ზოგან რამ მცირე დანახარებით, საკუთარი ძალებით შეიძლება გავყდეს, აქ თვისი სიტყვა სწორედ ფაბრიკის პროდუქციის რესპუბლიკური ორგანიზაციებმა უნდა თქვან!

დღის სული

(ნამძვილი ახსები)

ახლა რომ ვახტანგ ბიძის მემკვიდრეობა და პატრის სევდი ჩემს კაცობას, ხანდახან გუნებაში მეცინება. მეცინება და თან თვალები ნალექიანი ცრემლებით მეგნება.

შინაე იყო ჩემი ბაღი. პირველდღეულ, დაუნდობელ ფაშისმ მთელი ჩვენი ქვეყანა ებრძოდა. მე მაშინ ბალი ვიყავი. ომი უმსხვერპლოდ ამა ვის გაუგონია. ჰოდა, მამაჩემი შევირა მას. სიზმარივით მასთვის მამა, განსტორბით მის დაფარული წარბები.

ჩვენი ქვეყანაში უპატრონო ვინ არის, რომ მე ვყოფილიყავი, მაგრამ ობლობაში, უმამობაში მინც თავის დიდი დამამშნია. საწყალი დედა, ენტად დარჩენილი, ცხოვრებას მარტო შეეჭიდა. წულბუხ ფეხს იდგამდა, დღე-ღამეს ასწობდა, შიმშილი და უმამობა რომ არ მეგრანო. კერვისაგან თვალები ამოღებულნი ჰქონდა, თითები დაწყულვებულნი.

ერთი თავება, ონავარი ბები ვიყავი. დედისა არ მესმოდა და სხვის ეციოლ სიტყვას ბაბუურადიც არ ვვადლებდი. თეთის შავისაგან და კეთილ აფთხაგან ვერ ვარჩევიდი. ერთხელ არ ჩამიბედნიდა დედას მკვნივარ გულში, ერთხელ არ მიღია ყურად მისი გულთბილი სიტყვები.

უსაქმურობამ, ქუჩამ ხელი დამრიბა, ბურთივით ამიტაცა. უგულო გამაზდა, ღონეც კარგი მომდრადდა. ერთ-ორ ბიჭს კარავდა რომ შევეუფერადე, დანარჩენები უსიტყვოდ დაგიმონე. ამის მერე ვიღაცამ „ხუდა“ შემაჩქადა და უქნარების უსტახაშობა თავისთავად მოვიდა ჩემთან.

სახელდრად, კანგატხილ დედის ამ შევეცინო, მრცხენია და გუნებაში სინაწილი ვამბობ: — რატომ არ უნდა მყავდეს მეც სხვებისთვის ჩანინი დედა? მაგრამ, ახლა, ამ საქმეს არაფერი შევლის. და როგორ მინდა გავუქარავო წარსულიდან მოყოლილი დარდი. ხომ ასე ნაყავია, ერთ აღვილზე გაჩერებულს მინც ვერ ნახავთ. მის ხელებს მოსვენება არა აქვს, სულ რაღაცას აკეთებს, ფუსფუსებს.

ჰო, იმას ვამბობდი, უსაქმურობამ და ქუჩამ ხელი დამრიბა, მეც ბოლომდე ჩაესიდა და იქ კი შრომა-გასწორების კოლონია დამხვდა წინ. არ მოვიხიბოთ რა ჩავიდინე, ავი საქმე ვქენი და სამაგიეროდ მომიზღვეს.

ელექტრომონიტორის ხელმის შესასწავლად ვანო ძიასთან მიმავტარებდი. მოხუცი კინამდ ქუჩიდან შევსულა. რომ მეტყვოდა: ჩართე, არ მოგვითვადი; მოხვოდა — ჩაქუჩი მომიწყოფო, მე ღოჯს ან ქლბას აკუცადებდი.

დღეა კვირაში ერთხელ მოდიოდა ჩემს სანახავად. გვმრეოდ კერძებს მომიტანდა, მომიტანდა, ცრემლნარევი და ვაძაქნებო ნხით ქუჩის მარგანდა, მისაყვედურებდა, მეფერებდა. ბოლოს ამას რომ მეტყვოდა: — მამაშენი ცოცხალი რომ ყოფილიყო, შენ ასეთ დღეში არ მყოფილებდი, რა ექნა, შვილი, ყურადღება ვერ მოგაქციეო. — გული ისე მაგარდ ჩამოქრავდა, რომ თვალებიდან ცრემლები წამოიღვინებოდა ხოლმე. წავიდოდა დედა და მწუხარებაც მიქარებდებოდა.

ერთხელ კოლონიის უფროსმა დამიძახა. გულმა რეჩნა მიყო, ყველაზე გვეწონოდა მისი. ისეთი გეტყვოდა, ხმას ვერ გასცემდი. არა, რაღაც ვადა ჰქონდა, თორემ როდის იყო ბუღას თვალუბის ბრალისა ეშინოდა?

გაუბედავდ შევედი. ღმიოდ რომ მიმიღო, გამიკვირდა.

— მოდი, შემოდი, ნუ გეშინიაო. ხმაში სითბო ჩაისახლა. ამან სულმოლად გამაოცა. სავარძელზე მიმოითო დაქვიო. უარი ვუთხარი.

— დაქვი, რომ გეუბნები! — სითბოს სიმკაცრე გაურია. მეც ცივად, უსიტყვოდ დავეჭვი.

ისი ლაბარაკობს და მე უფრს ვუვადებ. რაში მჭირდებოდა მისი „ნოტაციები“ კითხვა. რომელი ბრძივი ბიჭი მნახა. ვუვიარ და თან გუნებაში ვფიქრობ: — ჰეი, ბიჭებო, სადა ხართ, სადა? ნახეთ, რა მძაქარად ზის უფროსთან თქვენი „ბუღა“ და, თანაც რა ბიბო სავარძელში!

როგორც თუ მამაჩემის სახელი ასხნა, მაშინვე ყურები ვცქვიტებ. — ბიჭო, განა იმისთვის შევიწრა მამაშენი ომს, რომ შენ ასეთი გამოსულებიყავი? არ ვარც ასე, არა. მერედა, რა კარგი სახელი გქვია — ვახტანგი. ჩემს შვილსაც ვახტანგი დავარქვი. გასოფდეს, სახელის გატეხას თავის გატეხა გერჩინოს.

— მომიცე ხელი, მეტიდან ბუღა კი არა, ვახტანგი იქნები. აღარ მახსოვს, როგორ გავუწოდებ ხელი. იმ თავიდან პირიანობა და სიტყვის გაუტეხლობა თან მომდგეს. ისე კი, გული არა მუცხუნებოდა.

ფინია ბაღლივით ავედევნე მია ვანოს. ჩემი გადაბმული სიდნები მოსწონს, ჩემს მამოკლებულ ქალს ყოველ მხრე შეხდავს, ნაყოს ვერ პოულობს. დღენიდავ ჩემს ქებაშია: შე დალოცვილი, აქამდე სად იყავი, ხელობას დაუფლებული ხარ და ეს არისო. არ გვეგონო ვაზუაღებდეს, საწყალი, ახლა რომ ცოცხალი იყოს დამემოწმებოდა. როგორ, აუვი თუ გვჩართა, კარგი რატომ არ უნდა დამიჭიროთ?

— ვახტანგი, — მიიხარა ერთ კვირა დილით უფროსმა. — დღეს აღბათ დედაშენი მოვა შენს სანახავად, არ დაგავწყუდეს, ჩემთან შემოდიო.

ნეტავი რაზე გვიბარებს? ეუდი არაფერი გამიკეთებია, გული არხინდა შექვს, მგარად ცნობისმოყვარობა მინც არ მასვენებს. უფროსმა გულითხალა, შინაურულად მივიღო. მისმა ასეთმა მოქცევაში მორიდებულ დღდას დაწვები შეუფავლა.

საუბარი ჩემი ქებით დანიწყო ასეთიო, ისეთიო, მშრომლოაო, გამარჯვაო; არ, ჩემს ოთახში სინაწილე მისი გავანალიაო. ამა, ნახეთ, რა სუფთა და კობტა ნაყოფობია. უფროსმა პაპიროსს ციცხალი რომ მოუვიდა, მერე მაგიდისასვე უკაც გაბარებდა. მაგიდლან „მოყოლილის ნარტები“ ამოლი და დედას შესთავადა.

შეცბა დედა. ერთხანამაძღ ხმას ვერ იღებდა. მერე ძლიეს მოახერხა ურის თქმა და მაღლობის გადახდა.

— ნუ გერიგებთა, განა არ ციცი, მოყოლილი რომ გიყვართ? განსაკუთრებით ნაღებობა.

სიმორცხვეს თავდაღწულმა დედამ ვეღარ მოითმინა და ჰკითხა.

— მამაბრე, თქვენ რა იცი, რომ მოყოლილი მიყვარს?

მე დღეაქმის ნაცნობად მივიჩინე უფროსი.

— ვიფიქრო მითხარა — ოღენა შეგეანებებით გაეპასუხა.

— გიორგიმ? — თითქმის შევიკოლა დღამდ.

— დამშვიდდიო, ქალბატონო ლალი. — მიუგო უფროსმა და მის პირდაპირ მის სავარძელში ჩაქდა, ამ რამდენიმე დღს წინათ მე რომ იყვიე. პაპიროსის მძიმე-მძიმე წვეთი და სვენე-სვენებით დანიწყო.

— 1942 წლის გაზაფხულის წვიმიანი დღე იყო, ლენინგრადში, როცა ბლოკადის მარწუხებით შეწუხებული, შიმშილისაგან ქანც-

მიღეულნი წინახაზიდან მოგვხსნენ და მეორე ეშელონში გადავიყვანეს.

დასასვენებლად გატრინოს ტყეში გავიშალენით. იქვე, შორიხალოს, ფერღობზე, რომელიც ნაწილი ჩვენსაგვით გამოიყოფოდა და სადლობდა. ქვაბუნებში თევზების რაწქარეუწი რომ გვესმოდა, პირს ნერწყვი მოვადგა, მაგრამ, ისე სწრაფად ამა ვინ გვესაღილებდა. არა, როგორ ამოვიცანი იმდენ ჭარბსაგვით გიორგი? თუმცა ქართული კაცის ამოცნობა რა ძნელი საქმეა! გულმა ველარ მიმოთინა და ჭაქურ მასთან გავჩნდი, მივედი და შევეკითხე.

— ქართველი ხარ?

— ჰო ო... ო... — მხოლოდ ამის თქმა მოასწრო და როგორ გადავიხეივთ ვრობანეთს, აღარ მასხოვს.

— რა ექნა, — აწრიალდა, — ე, რა უხეირო მასმინძელი ვარო, — ეს ოხერი კვრი მანც არ შეგეკმაო.

— არაუშავს, მალე ჩვენც დაგვირიგებენ და... — გული გავუკეთო.

— არა, კაცო, — ისევ აწრიალდა, მიიხეზ-მოიხეზა, — ჰო, მართლა, — წამოიხაბა, — ამა მოიხიბე ეგ მათარა, — მომანხენვინა, მერე თვითონაც მოიხსნა, ხელში დაიჭრა და აი ისე, როგორც ვახტანგმა იცის ხოლმე, თავი გვედრე გადაიღო და დაიწყო:

— არილ, ამა სადღეგრძელოს იმ სვამს წულოთ, მაგრამ საქმე დენო კი არა, კაცობაა. მიღი შენ შრობობს, შენს მომავალ ოჯახს, ჩემს მუდელ ლალის გაუმარჯოს. ომი რომ დამთავრდება, სასეუ ჩანთა შოკოლადს ჩავეტან. ძალიან უყვარს შოკოლადი, განსაკუთრებით ნაღებისა. ვიცი მზრუნველობას არ მოაკლებს ჩემს ვახტანგს. ბიჭო, კარგი ვაჟიკის მამას თავი მოსაწონად მექნება. ვინც ჩვენში შინ მტერდამარცხებული დაბრუნდება, იმან იღოს შენი შრომების და ჩემი ოჯახის პატრონობა, თუ არა, დაშპარება მაინც. ხომ გავიგია, ღობე ქაცითაო, კაცი კაცითაო.

მათარები მიუტყუხუნეთ, ორი ყლუბუკი კი არ გვეწონა გადატრული, რომ მათმა ნაწილმა მწუხარში დაღამისა და წასლის ნიშანი მისცა. რა უნდა გვექნა, უნდა დავცილებულიყავით. დიცი კი მივეციო, მაგრამ, რაც მოვთავრია, მისამართების გაცეცა არ გავცხსენებია. იმ საქმარში დაგვიჩვენა. აბა, ისე როგორ უნდა მომეძებნეთ თქვენ.

ეს თქვა თუ არა, არჩილ ბიძის თვალებიდან ცრემლები წამოსცვიდა. დედაც იცრემლებოდა და თან მე მამწვილებდა.

როცა დედამ თვალებიდან ცრემლები მიიწმინდა, არჩილის სიტყვებს მოვკარი უკრა:

— იტირის ბაღლმა, ეს ცრემლები ხომ მამის ალერსის დანატრებული შვილის ცრემლებია. აგეთი ცრემლები ვაჟკაცს შეენის და ალმაჰებს.

... ჩემს განთავისუფლებამდე ერთი კვირით აღრე სახარატო სამაქტროში გაყვანილობას ვცვლიდი. ის იყო თაბაშირი გავხსენი, კაცი გახტრეტლ ჰერში მოვთავსე და სიცარიელე თაბაშირით ამოვგოხე, რომ მირიფე ოფიცერმა მიბაძნა — თავი დაანებე ყველაფერს, გაიქციე, კოლონიის უფროსი გიბარებსო.

მივლე, დასხვებულ და მოვითაობებო, მართალია, ერთი კვირის შემდეგ სასეუდი გიხლ, მაგრამ კოლონიამ მანამდე დაგრჩები, სადღე შესადერ სასუფოს არ მომიძებნის. დედაც კმაყოფილი შეხვდა ჩემს დაღაწვეტილებას.

... მას შემდეგ ბერბმა წყალმა ჩაიარა. ახალგაზრდა ბიჭი მომიყვანა არჩილ ბიძამ ჩვენი ქარხნის იმ სამაქტროში, ხედავთ რა დიდ ღრის ვაგელო? — აქაუდ ქლარაც გამერია.

წინ გავიქეცე, მთავარი სათქმელი კი დამავიწყდა.

პირველი ხელფასი რომ ავიღე, არ მჭეროდა, თუ ეს ჩემი შრომის ვასაძრელო იყო. შინ კი არ მივდიოდი, მიფტრინავდი. მიწოდდა ჩქარა მიესულიყო, გამხვარებინა დედა, თავი მომეწონებინა ჩემი შრომის ნაყოფით.

წინ იმ ღრის მივედი, როცა დედა სარეცხს რეცხავდა. გუუუტრუბდი, თუ რა გაჭირვებით წურავდა ჩემს სეტყანასცმელს. რა ექნა, სუტი იყო. მის ხელის ზურჯელ ლურჯად დაბერებულ ძარღვებს თვალს რომ მოვკარი, გულმა ისე მაგრად ჩამოჭრა, ვიფიქრე. ადიღს მოსწუდება და სადღაც ქვესკნელში ჩაეჭანება. მეთქი.

მზატარი ლია ხვანაძე

დედა რაღაცას მეუბნებოდა, მე ხმას არ ვცემდი.

— რა იყო შეგო რა მოგივდა? — ეუცხოვა ჩემი დედილო. — არადგერი... ერთ აღდგულ უნდა გამელო და დამავიწყდა. წავალ და ახლავ მოვალ — ძლივს მოვახებრე ტყულის თქმა.

გაზრე მომიხვევით არჩილ ბიძია შემხვდა. ჩემი გულსინაღები რომ გაეუმბლო, მომიწონა.

დედამ თვალს მოვგვრა, მე და არჩილს კარზე მიყენებული მანქანიდან სარეცხის მანქანა რომ ჩამოგვეკონდა. ჯერ ეუცხოვა, მერე თვალზე ვაუბრწყინდა, სიხარულსაგვან, რა ექნა, არ იცოდა, გადაუმეხვი, რაღაცის თქმა უნდოდა, მაგრამ ვერ ახერხებდა.

არჩილი ენად გაიჭიფა: — ხედავთ, რა ვაჟაკი გვტრდობთ, გვერდში ამიფიდებთ! — მერე სახედალიბებულ მე მომიბრუნდა: პირველადინილი გიორგი ხარ!

დედა ჩემს ნაცულად თავს უქნევდა და ეუბნებოდა: ჰო, ჰო... ჰო... მართალს ბრძანებთო! — და სარეცხის მანქანას გარემო ეუღლიდა.

ლიმბირი ზუბი

უთუკონეხე

— ეს რა გაქვთ? — ვეკითხები მას.
— ქალის პორტრეტი. გამოფენაზე მი-
მაქვს.

— კიდევ ერთი „უცნობი ქალი“?
— პირიქით, ცნობილი — ანა ლადანი, იმიერკარაბაგების სოფელ ველიციე ლუჩ-
კეში ცხოვრობს, ბუნების წიაღში. ახლოს ტყიანი-მთები და ალბური მღვლეობა, გვერდით მდინარე ჩამოდის. მარტო მისი სახელი რად ღირს — ლატორიკა! წარმო-
იდგენთ, ჩაფიქვარ, გამზღარი, კაფანდარა ქალი მეგებება, სახე თითქმის არ მოუჩანს შინაწასკითხი თავსაფრიდან. პოზირებისთვის ძღვეს დაფიქვარი. ვაყეთებ პირველ მო-
ნახაზს, არ გამოშდის, არც მეორე გამოშ-
დის. შეიშინა, რომ ავლული და მიზხრა, ყუჩქმის მოგართმევით. მთელი კამი და-
მდგა, მიირთეთით; თითქოს მომაიკლა ნაღვლიანი ფერები.

— „მთელა კარგია, არა? ნაწილს ქალს მეზობელ სოფელში ვაზის ლერწი ვიხსოვე, ახლა მთელი ვერანდა დაფარა ვაზმა. თქვენ კი, მე გუბადე, — მოღებურტს გად-
მოხდა, — ცისფერი და თეთრი საღებავე-
ბი გუყვარებათ.

— თქვენ რომელი ფერი მოგწონთ? — ვე-
კითხები.

— ნახი ტონები მიყვარს. საერთოდ კი ბაც მწვანეა და კაშკაშა შუეს მივიჩნევი. ამ ფერისანი არიან ჩემი აღსაზრდელები. დილაადრინ გამოვლ მინდორში და, რო-
გორც კი დაინახავ, მათენ მივბრვივარ, მგონია, რომ ჩემი შვილები არიან. პირდა-
პირ სულ ძიღს ვითქვამ.

დიდი თუახი გაქვთ? — შეთქი, ვეითხე. „არც თუ დიდი, მაგრამ საზრუნავი მყოფ-
ნის. ქმარი მყავს და ორი შვილი. აი, ნახეთ! მაგინდაც ალბომი დაღო. პირველ გვერ-
დზე გოგონას ფოტოსურათია. მოკლე ნაწივე აქვს, იმიერკარაბაგების ყაიდაზე შე-
ყრილი კაბა და განიერი, სხვისი ფეხის სარგო ჩემქები აცვია. ეს ვინდა მეთქი, —
ვეკითხები.

— მე ვარ, — პაპის ჩემქები მაცვია. ოჯახში ბევრნი ვიყავით, ფეხსაცმელი კი ერთი გვემონდა. რიგრიგობით ვიციკმდილთ. სიღარიბის გამო სკოლაში არ მივლავ.

ვფურცლავ ალბომს, ახალგაზრდა ვაჟი, კისტუმი კობხად რომ აქვს პორტრეტი, ლამაზ ქალიშვილთან დგას.

ჩემი ვაჟიშვილი, მიხეილი, უნივერსი-
ტეტი უძგროდღში დაამთავრა. ექმია.

— საცოლოსთანა?

— არა, ჩემი ქალიშვილია — მარტა. უმაღლესი განათლება აქვს. მასწავლებელია. ორივენი ჩვენს სოფელში მუშაობენ.

— აი თურმე რა თაქი ჰქონია! ჩემი ყურადღება მიიპყრო ქალღმმა, რომელსაც დროისაგან გაფურცქართალებულ-
ი უცნაური ბუქვიდ ესვა.

— ეს რა საბუთია? — დავინტერესდ. — ჩემი მეტრია. ნახეთ, როგორი ბუქ-
ვიდ ახის! პურის ემბლემა გამოსახული. თითქოს ღარიბების დასაცინად იყოს მოგო-
ნილი მღიდვებისაგან. გულხები საბუთია ხელსუფლებამდე შერისა და ნაყარქათა-
მას ექმადით. ამაზე პარლამენტში კი იყო ლაპარაკი.

— კომუნისტური ფრაქციის წევრი ვასილ პოპოვიჩი, როცა დეპუტატებს ჩვენს მზა-
რეს უჩვენებდა, ამბობდა:

— პან პრეზიდენტო, საწყენია, რომ თქვენ ვერ შესძლებთ გემო გაუსინჯოთ ამ „პურის კვერს“. თქვენ ასეთი კმე-
ლები არა გაქვთ. შეიძლება მოიტყნოთ კი-
დეც. უკლთი ვერ გაპრითი, ველიკი ლუჩის ბევრი მკვიდრი კი ასეთ პურს თვალთაც ვერ ხედავს.

— მძიმე ცხოვრება შეგებდრათა.

— რალა არ ვნახეთ, შიმშილით რომ არ მოგმკვდარეყავით, დაკრძალუზე მოტრ-
ლიდაც კი ექირავდებოდით.

და აი ჩემს წინ 1947 წლის ფოტოსუ-
რათიათა კოლმურენეობის თქვესმეტ ლატკ-
ორგანიზატორთა შორის ლადანიც დგას. ეს უკვე სულ სხვა ანაა, რამდენი მგზნებარე-
ბაა მის გამომეტყველებში.

— აქ რა კარგი ხართ!

— დიას, იყო ასეთი დრო, როცა არაფ-
რისა მეშინოდა! არაფრისა მეშინოდა, — ვაი-
ცინა ემსკერად, — სამაგიეროდ კულაკებს რომ არ გადაეყრდო სამუშაოდან ან კრე-
ბიდან შინ მოსტნების ვავლით ვებუნდ-
ებოდი, ერთხელ მაინც დამდარჯუნდნ, და ყვირილი მორთეს „ურაყივი ანტიქრისტიკთა ბრომ“. მე მუშტი მოვუღვეე და ვუთხარა,

— აი, მიილეთ, კოლმურენეობა ჩემთვის ოჯახზე ძვირფასია-მეთქი!

მეთაურმა წაისისინა: „ჰაში, ჰაში ჩავეუ-
დით“. წამართეს. წვიმდა, ნისლში ვახეუ-
ლიყო ჩვენი მთები. ერთს ენატრობდი — ერთხელ კიდევ, უკანასკნელად ავსოლიყვი ამ მთებზე...

— მოულოდნელად მანქანა გამოჩნდა. მათი ტურებისაგან პირი გაეთივისუფლე და მთე-
ლი ზნით დავიყვირე. კულაკება მოუსესეს.

ის წყნარად, დინჯავ განაგრძობდა თხრობას, მე კი ნააზიზი მიზიხებული, წარმოსახვით უკვე მისი ცხოვრების სურათებს ვხედავდი.

— „დასრულებულია მომინდებილი თბ, ის ყვეულო პარანტივი მე კი მათ ვიპოვე...“
ვახვითი შერბა. კინადა კარები შევგინე. კოლმურენობის თავმჯდომარის კაბინეტში სხდომა. სიმორცხვე დავძლიე და ვთქობი:

— პარტიოში შესასვლელად განცხადება ვის უნდა გადავცე?
— ამას გადავცე — თავმჯდომარემ პარტიოგანხილვის მდივანზე მანიშნა, მაგრამ ერთხელ კლდე შემოიხრდა და უეცრად გაიღმა: — ამბანავებო, ჩვენ ამ თავს ვიძებვრავო, მეგრეთურად ვინ დავინშნით. მეგრეთური კი ჩვენს წინაშე დგას. — იყო სიმინდის მოყვანა?

— აბა, რა — ვთქვი უხილად, — ახლა ყველ ეხოში მოკავთ სიმინდს.
— ვინ არის მომხრე?

ყველა ერთხმად დათანხმდა.
— მეგრეთური? რა არის მეგრეთური?
— რეოლის, პატარა არტლის უფროსი.
— რამდენი მიწა ექნება იმ რაგოს?
— ასი ჰექტარი. ცოტა? შეეძინოდა კიდევ მოდინათო.
— ასი ჰექტარი? — შეეშინდი ქალი, მაზაშენი მიწის ნაღლევი არ ჰქონდა, — ვერ მოკერებ?

— მოკერე.
ინათა თუ არა, მეგრეთობის ეხოში გავხნდა, ჩემი რაგლის წვერებს უნდა შევხვედროდი. რა უთხარს? შეიძლება პირდაპირ ასე დავიწყო: „ჩემი მეგობრებო. მე პირველი ვარ. ყველაფერში წესრიგად მიყვარს, მაგრამ შრომა თავად მე იმდენი ვერ შევუძლებ, რამდენიც ძალა მომეწევს. თქვენგანაც ამასვე მოვილო. მიზანი ხომ ყველას ერთი გვაქვს — გავივარდეს მიწა, რომელსაც შრომითი ხელი მონატრებდა.“

პირველი წელს ლადანის რეოლმა ვერც ისე დიდ შედეგს მიიღო. ანა ამას ვერ შეუიფრდა. კარგად ესმოდა, რომ კომუნისტ ქალს არ შეუძლებოდა „საშუალოთა“ რიგებში სიარული.

ჩაქდა მატარებელში და დენპროპეტროვსკში წინაშე ცნობილ შესიძინებლ მარკოზინთან წავიდე. შემდეგ ტერნოპოლისში წავედი დილილიეს მთავრობა. უფრადლებით დათავადებთა მათი ნაკვეთები, ყველაფერს ავტორიზებდა. შინ დაბრუნებულმა, იმიერკარბატების პირობებისათვის შესავალი პაპის ეკლავიზზე წიადაგების დიდშევატისა და თესვის სრულიად ახალი სისტემა შეიმუშავა. ახლაც ამ სისტემით მუშაობს.

დილის თოხი საათისათვის უკვე შეხვება. მთელ დღს შრომობს. ჩვეულებრივად ყველაზე გვიან გაიღობს პლანტაციიდან. წამოვიდას წინ თვალს მიმოავლიდა მშენებელთა და მოვლელთა მუერენობას, შემოაჩვენებს, ვვლდებოდა სწორად არის თუ არა გავითებული. ასეა ყოველდღე, ოცდაათობი წლის განმავლობაში.

რა დიდი გამოცდილება დავგროვოდა

სხვასაც უზიარებს ამ გამოცდილებას. მიმდებრები უბერი ვყავს.

ამ მოულოდნელი წელიწადი არ იცის. ვნახე, როგორ მუშაობს მისი რაგლი. აღფრთოვანებული დავარი აღამიანების სიხვეითია და ანა მიზელის ასულის შეუპოვრობით. თავდაუწყებით, მთელი გულით უბლის ყოველ მეცნარეს და სხვებსაც ამას ასწავლეს.

ჩემმა თანამოსაუბრემ სული მოითქვა, ჩალიდობა.

— საღ იუბრებით მწერლები, აღამიანის სულის იფირებები? ნახეთ, როგორი აღამიანი გვაყვს! აი თუნდაც ანა ლადანი!

კოლმურენობაში ჩემი მივალა მკას დავემთავა. ოქროსფერი, სავსე, მსხვილმარცვლიანი ტარობები მზეზე ელვდა. ლადანმა პირველსავე ტაროს აღერისით გადაუხვია ხელი.

მისი ხელები მაულოდ გუტერი ამ ხეობს. მინდა დავისსიმიო ყველა ხვეული, ყველა ძარბი. დღდის ხელები, მიწაზე მოუშვებ დავამიანის ხელები!

სახეს შვის სხივები უშუქებდა. სულ სხვანაირი მერნება იგი — სისხარულით განათებულ, ღრევა განცლებით სავსე.

ეს იყო სახე, ხელები იმ ქალისა, რომელმაც უბნდინებრა მოვეა ოჯახშიცა და შეუპოვარ შრომაშიც.

მზით განათებული, მზით გარეუფლო ქალი, დარბარის თვალწარბისი ყველამოდგინისა და მთელი სიერცის დასახლისი!

საღამო. შინ წასვლა აიჩქარა. ვახშიმიც უნდა მოვამხადო და ცოტა რამ გავერცხო კიდევ, მოთარა მორიდებულზე. მერე დავმარა, მოსკარათა, ძელსაქალზე აბაბით უკვე მიმოხველები სხედან და მელაიანი. მაშინდა გამასხედს: ის ხომ რესპუბლიკის უმღელესი საბჭოს დაბუტატია, პარტიის საღმლო მომიტეტის წვერი. გამოვეშვებოდ და სასოფლო საბჭოსავე გავეურთხე დაე, სხვებმა მიამობს, რაც მან ვერ მოსწრო-მეთქი.

„ლადანის მონაწილეობით, — მითხარის სასოფლო საბჭოში, — ველოციე ლუჩკი თითქმის ახლად ამუნდა. ორი ათასი სუეკეთოსი სახლი აიგო. ანა მიხეობის, ასულმა სავაგორი შერნობს კომპლექსის განსახლა მიიღო. ბუერ კოლმურენის ცდხმარას მსუბუქი ავტომობილის შექმნაში. იციით, ახლა რამდენი მსუბუქი ავტომობიანი გვაქვს? — ასორმოცდაათზე მეტი!“

ვინ არიან მათი მფლობელები მეთუ? ვიცითვე, — ყოფილი დარბები, რომლებიც კაპიტალისტების ბატონობის დროს ანაფერი გააჩნდათო. სოფელში ყოველწლიურად იზრდება შემცლებულ ხალხთა რიცხვი.

არსად მიმეჩქარებოდა, მშვილად გამოვიკითხე ყველაფერი. ანა ლადანს თურბოდა სახეგარი ქვეყანა შემოეფლა. ჩეხოსლოვაკიაშიც ყოფილა, უნგრეთშიც, რუმინეთშიც... ყველა ქვეყანა ვერ დაიხსიმიე.

— მორიგე შეხვედრის დროს ლადანს ვეკითხები, განვარძობს მხატვარი — საიდინა ვაქვს ამანდენი ლინე, ყველაფრისათვის? ისეთი სწრაფეა მუშაობისადმი? — იცი-

დე, — მეუბნება ის, — ჩვენი დღეების გაქვანდა, აღამიანისადმი პარტიის ყუფრებულმა ცხოვრებას საიტტრეტის ხდის. ყოველივე ეს აღამიანოვანება, ძალის მხატვრებს, შრომის სიფერასლ მიწერავს. ან, ახლანავე ვახებობდა მთელბუდა მიზირბედა გავახარე. მათ სხვა მიდგომა სჭირდება. ახლა ავადმეობს სოვოლითი მერე შექმნილ დენპროპეტროვსკულ პიბრბადის ეცილით. რამდენი პროდუქტი მივეცი ქვეყანას? — ასობით პროდუქტი ფერმაში უხვანა არის სხვადასხვა საკვები. მეგრეთნელების ფრემქმევი წესიტრება.

სოცილისტური შრომის გმირის ვარსკვლავი ანა ლადანს მაშინ დავაცლა, როცა მისმა რეოლმა ჰექტარიდან ასი ცენტნერი სიმინდი მიიღო. ვაგდა რამდენიმე წელი და მის მკერდზე მორავ არასცელიე ავიადე და 150 ცენტნერი სიმინდის მიღებისათვის.

სკოლის სიმინდია ორციენტის თანხლებით „ინტერკონიალს“ მდებრდა მოწოდებულია გენდი, როცა ანა ლადანს პირენაის ბიუსტის უღადმინებ შრომობის სოფელში. ის ოდნებ ვახზე იღვა. გარნობამორეულ გული საგულეში აზარ ეტეოდა. სოცილტებზე ვეღს მეღს უღადმინედი კინოფიბრბებით ვაგივლა მის სიფერასლ წარსულის სურათებმა: პაპის რეკემები, მშვიერ მწერავალის ხეტიალი, მოტირალის დღეები და ღამეები... პირენა სიფერასლ, ბავშვთა სწოლებით აინანას დავაგრება და წიადაც მოსავლზე ფეჩერი და ზურუნა... თვალის ბოლითი ჩუმად მიოქმინდა ლოყაზე ჩამოფრებულ ცრემლი.

ანა ლადანი უკვე გადასცდა ექვს ათულ წელს, მაგრამ ეკვლე აღსავსა წაინათა და შემეპოვინე, მისი რაგლი ჰექტარიდან უკვე 162 ცენტნერი პიბრბიულ სიმინდს იღებს, და ეს ურწავა მიწებზე!

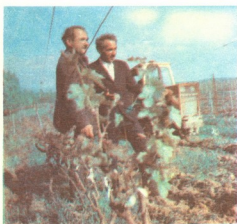
„შე კვლე მოლბერტთან ვარ. — ამბობს მხატვარი, მკავილი წარმოვადგინე ანა მიზელის ასული მძიმე დღეებში — დაფიქრებული, სულით ძლიერი, ქედმოუხრებელი, გულელი დიმილით. რამდენიმე ასეთი ფუნჯის მოსმა და ძველი ისეთი ვაცოცლებოდა, თითქმის ალპარადა, მიკარანახა საღ და რა იყო შესაცვლელი, ახლებურად გადასაწყვეტი.“

...მატარებელი საფერის უახლოვდებოდა. თბილი და მზიანი დღე იყო. მხატვარი მისი ღრთობილად მოხსნა სახვევი.

შემომქებრდა ნათელი თვალები, რომელთა სიღრმედაც წარმოვითვდა გამხედრობა და სიმტკიცე. განცდილ-ვადტანინის საველიეტი არნდა ამავე შუბლს. სახე ჩვეულებრივად იყო და ამავე დროს ისეთი, რომლის დავიწყებდა არ შეიძლება. იგი თითქმის სულის სიღრმედაც არის განათებული, სიმართლის შუქით, დიდი აღამიანური არზის შუქით. ამ სახემ ან შეიძლება არ შოთავიონის მხატვარი და პოეტი.

სწორედ ასეთად ვეცნობიდი ამ ქალს.

ცხოვრობენ სულიანად, უკომოხენ თავლაზეთ

ყოველთვის, როცა იმერეთის დახვეულ ბი-
ოკებს დაეკვივები და ფერობებზე შეგნილ
ზერებს შევერებ, პოეტის სიტყვები მაგონდ-
ბა:

ვახო, ვახო
ტანრეულო,
ხეს და ჭივის ჩახვეულო,
ვაგაკების საფერაო,
ცოლიკაურ, საფერაგო,
ძველშაო და რქაწიოლაგო,
მანათაგ და ხარისთოლაგო,
მტერ მოყვარეს შენით ვებედებით,
ჩა ძალა გაქვს ამისთანა.

მამინაც ეს სტრიქონები გამახსენდა, ად-
რეულ ვაზაფულზე, როცა ხვებში აქა-იქ შე-
პორჩებოდი, ნაკვიცივი თოვლი უწყოლ ვი-
ოტობიდა მომლოცვებულ შრის სხივებს, სანხე-
ვის შეგნახებობის საბჭოთა მურენობის ზარე-
ში კი უკვე ფუსფუსებდნენ ქალები. ჩა ძალა
აქვს ამისთანა ამ დალოცვილ ვაზს, რომ ქა-
ლებსაც ეს საოჯახო საქმე მიუტოვებიათ, სას-
ლის კარი გამოურჩავეთ და ასე გულმოღვი-
ნედ დასტარებდნენ თითოეულ ვაზს. მერე, რო-
ცა მურენობის მოწინავე შეგნახე ქალს, საქა-
რთველოს სსრ უმაღლესი საბჭოს დეპუტატს მე-
რ დეკანოძის შეხვედი და შევეციხე, ასე
შრომატვად და ვაგაკურ საქმეს რომ შებმი-
ნაში მურენობის ქალები, არ გემინათ თავი
ვერ გაართვათ-შეიქი, მერი არც დაფიქრებუ-
ლა, ისე მიპასუხა...

— ვაზი ისეთი ნაზი და სათოთია, მას მხო-
ლოდ ქალის ხელები უნდა უვილიდნენ და თუ
ამ მოვლას სიფარულიც თან ახლავს, საქმეს
თავს გაართობენ კი არა, თავსაც ისხალებენ.

და უკვე ადარ გვიცირს, რატომ შრომობენ
საჩნების შეგნახებობის საბჭოთა მურენობაში
უშეტსად ქალები, რატომ არის განსაკუთრე-
ვით ტკბილი და გემრიელი აქ მოწვეული ყურძე-
ნი. ამ შიში დასუბდარ მტევნებს ხომ ქალის ხე-
ლების სიითი და სიყვარულიც ასხლავს. ამ
სიყვარულმა განაპირობა წარმატებით: ვასულ
წელს 401 ჰექტარზე მოწვეულმა მოსავალმა გე-
გმას 320 ტონით გადააჭარბა, ხს ხომ აქ მო-
მუშავე ქალების გამარჯვებაც იყო. მაიო შრო-
მაითი წვლილი მურენობაში 54 პროცენტია.
მურენობაში მიზნუავე 445 ქალიდან გვემის
წარმატებითი შესრულებისათვის 310 ქალმა
პრემია დაიმსახურა, 165 ქალი სოციალისტურ
შეობისებრთა გამარჯვებულნი გამოვიდა. 23 მო-
წინავე ქალს საზსახოური ვიმპელი გადაეცა.

შიშიე ფიციური შრომა უხედაში მათ. ვინ
იყის, თითოეულ ვაზს რამდენჯერ უნდა შევაე-
ლონ ხელი ადრეულად ვაზაფულდიან გვიან შე-
მოღვიამდე, სანამ დიდი ჯაფით მოწვეული
ჭარვისფერი მტევნები გოდრებს აახებენ და

პირთამდე სახეც ქვევრები ირგვლეც სასიამოვნო
სურნელს დაფრქვევენ. მაშინ ივიწყებენ, რა
ოფლით არის იგი მოწვეული და გული სიამაგიე
ეცხებათ, რომ შეგნახებები არიან, ქმნიან დღე-
ღალასა და ბარაქას.

დოლოთი არც მათ თახებებს აელა. უკანას-
ნელ წლებში მურენობაში მიზნუავე 52 ქალმა
კვილომოწვიბილი ორსაროულიანი კობტა ოდა
აიშენა, რვა ქალმა კი საკუთარი დანაწოთი
მსუბუქი ავტომანქანა შეიძინა. თუ მურენობის
სოფლებში მერჯვეში, გორისში, არგვეთში გაივ-
ლით, გული სისარულით ავიცხებათ, იმდენი
ღამაში სახლი დგას, იმდენ გზოშია მსუბუქი
ავტომანქანა. თაი ქალაქში გვეგონებათ, ეს ქა-
ლების სასახლო შრომის შედეგია.

ქალები მურენობაში არა მარტო ფიციურად
მუშაობენ, არამედ ხელმძღვანელებენ და საგა-
ლო უნარინადაც ხელმძღვანელებენ ამა თუ
იმ უბანს. ო-რ-რ დიდ საქარმოთ უბნს ლი-
ლი ტოლაძე და შოია კაპანაძე უღანან სათა-
ვეში, ისინი მურენობაში ჯერ მუშები იყვნენ,
შემდეგ პრიციპლები და როცა მათ საქმისდა-
მი თავადება შეინშეს, უნებია ჩაახარეს.

მართა შეყალვილი 214 კომუნისტის თავ-
კაცია. იგი 1975 წელს აირჩის შეგნახების
საბჭოთა მურენობის პარტიული კომიტეტის
მდივად. მართა საპასუხისმეგობრო თანამდებო-
ბაზე ადრეც მუშაობდა, სოფელ გორისში
ჯერ აგრონომი იყო, შემდეგ სასოფლო საბჭოს
ალმასკომის თავმჯდომარე, მაგრამ ამოღენა მე-
ურენობის პარტიული კომიტეტის მდივობა
უფრო საპატიოდ და საპასუხისმეგობროდ მია-
ჩინა.

მურენობაში ქალთა ინტერესების დიდი
დახვევლია ქალთა საბჭო. ექვსი წელი მას
მურენობის მთავარი ბუღალტერი ვერა ქვერტა-
ტელიძე ხელმძღვანელობს. საციოების გადა-
საწვეტად ვერა დახმარებისათვის დეპუტატ
ქალებს სშირად მიმართავს, რომელთა რიცხვი
მურენობაში 50-ია. მათ შორის ერთი საქარ-
თველის სსრ უმაღლესი საბჭოს დეპუტატია,
ხუთი — რაიონური საბჭოს, 43 კი ადგი-
ლობრივი საბჭოს დეპუტატი. ყველა მათგანი
საზოგადოებრივ საქმიანობაში აქტიური მონა-
წილიბის.

და ცხოვრობენ სალიბინად, შრომობენ თავ-
დადებით საჩნების შეგნახებობის საბჭოთა მურ-
ენობის ქალები. შიში დაწარქა მათს სახეს
წველაზე დიდი სისარული განსაკუთრებით შე-
მოღვიამზე ატყვია, როცა ჭარისფერი მტევ-
ნებით დახვნაღლილი ვაზი სიმძიმეს ვეღარ უძ-
ლებს და მიწას ვეცირს.

ლილა ბიჭაძე,

პარტის ჭიათურის საქალქო კომიტე-
ტის მდივანი.

ე.აკობაშვილის ფერადი სლოგანი

კლე ნებრი

ჩვენი საკუნოს ერთ-ერთი საკუთესო იტალიელი პოეტი ქალი — ადა ნებრი დაიბადა ლომბარდიის პროვინციის ქალაქ ლომბი, უბრალო იტალიელის — დარაჯის ოჯახში.

მან ბავშვობიდანვე გამოიჩინა ნიჭი და მიღრცელება სწავლისა და პოეზიისადმი.

ოჯახი ხელმოკლე იყო, მაგრამ ადამ უმაღლესი განათლება მაინც მიიღო და მასწავლებელი გახდა.

ადა ნებრის პირველი ლექსების წიგნი „პუბლურება“ 1892 წელს გამოიცა და ავტორი ამ წიგნივე ცნობილი ახალგაზრდა პოეტი გახდა.

ადა ნებრი მრავალმხრივი, მაღალისტეტური და საგრძობლად პროფესიულად მწერალია. მისი ლექსების, მოთხრობებისა და ნოველების წიგნებს ინტენსიურად ბეჭდავენ იტალიის ბეჭდვითი ორგანოები, მაგრამ ა. ნებრი, უპირველეს ყოვლისა, პოეტია. მას ხალხის საყვარელი მწერლის სახელი სწორედ ლექსების წიგნებში — „ფატალიამ“, „ქარიშხალში“, „თორბა სასლებში“, „ქვაზე ამოსულმა ბალახმა“ და სხვებში მოუპოვა; 1904 წელს გამოცემულმა, რრეული ლექსების ერთობეულმა — „დედა-შვილობაში“ კი საბოლოოდ დაუმკვიდრა დიდი პოეტის სახელი. ადა ნებრი ერთადერთი პოეტი ქალია, რომელიც იტალიის მეცნიერებათა აკადემიის აკადემიკოსად იყო არჩეული. მისი ლექსები უკვე თარგმნა რუსულ ენაზე. ქართულად კი პირველად ითარგმნა.

თეთრი სახლები

თეთრი სახლები მზეზე ბრწყინავენ ისე,
რომ გეგონება, თეთრი ფარჩა ჩამოშვებული ციდან.
თეთრი სახლები ამაღლებულან მზისკენ,
ვუყურებ მათ და, მინდა მივეფერო, მინდა.

მაგრამ კედლები, მათი კედლები თეთრი,
თვალისმომჭრელად და ოქროსფრად რომ ირტყავენ სხივებს,
გარდასულ დღეთა მოგონება ჩემთვის,
მტკივნეულ დღეთა, დარდიან დღეთა გახსენება მძიმე.

და მე შორიდან, კედლებს გარედან ვხედავ,
ამ თეთრ სახლებში, ასე ფარულად რა „მუხურაოცა“ სუფივებს,
ქსოვაში გართულ ბებოს აწუხებს მზე და,
ხელოვნულებით უმცოდ ისრესავს კვლეა შემუბებულ გუბებს.
იქ, მაგდოსთან, მამა კიბხულობს გავჯოს,
აქ კი, ჩურჩულდ დღის ლოცვისა არხვებს
ფანჩრების ფარდებს,

და ლარნაკები ფერმკრთალ ვარდებით სავსე,
მაღავენ სახლის გულშეივლია და ამაუ პატრონთა დარდებს.
ხოლო უფინა მრავალ და მრავალ ბავშვთა,
ირგვილე საამო ფლურტულად ისმის კულდმკრატელა მერცხლის,
და გეგონება, რომ ამ სახლებში გაჩნდა,
ქვეუნად პირველი სიცოცხლე, რასაც ვერაჩა შეცვლის...

დახ, თეთრ სახლებს ერთი შვევლებით თვალის,
მუდამ თან ახლავთ, ასეთი ლაღი და ხანტყარო ყოფა,
მაგრამ მათ გულში, თუ რა სიშვეც არის,
მაშინ გაიკებ ამ გულის სიღრმეს თავად ჩასწვდები რაცა.
და თეთრ სახლების ასეთ დამაბულ ნაღველს,
დარწმუნდები, რომ ვეღარ უშველის აწი ვერაჩა ლოცვა,
მათი ცხოვრება უღიმღამო და მკრთალი

მთელ იტალიას, მთელ იტალიას მარადი დარდილ მოსახე...
...მე ხომ დღეს ჩავეწვი თეთრი სახლების სიღრმეს,
თვალთაგან გაქრნენ მათი კედლები მუდამ ნაფერი მზითა,
და დამჩრა დღემდე რაც ვერ ვიხილე იქ მე,
ზანგის ნაწიფი ხელები, შავი დარდი რომ ზიდა.
დახ, თეთრ სახლთა გულში ასე დამაბულ ნაღველს,
ხედნიერება უაღბო ამ სიშვეცში ამხელს.

დახ, ამ სახლთა ასე გულცივი მთელ იტალიის ცეოფა, მთელ იტალიას დამაბად!
... და სახლები კი, კვლავაც ბრწყინავენ ისე,
რომ თითქმის თეთრი ფარჩა ჩამოშვებულა ციდან,
ვუყურებ მათ და ამ გულს რომ ბოღმა მივხვებ
სულბლად ვყვლა ერთად, ერთად ადგავყო მინდა...
და მე გაფრთხილებთ მკაცრად,
და მე გაფრთხილებთ შფოთით,
რომ იტალიის გულის
შავანდლიანი განცდა
მხოლოდ და მხოლოდ,
თეთრ სახლებიდან მოდის!

იტალიურიდან თარგმნა ნაზი ზედინა

ნაშრომ

მერე რა, რომ კვირტი სედება, —
გაზაზუბულის ფერებია,
მერე რა რომ დღე უოველი
ნათელს აუშედებია.

მერე რა, რომ ამ სიმღერამ
მოიარბინა შთა და მდღელო,
ვინ კარგად წერს, კარგად ხატავს
ჩვენი ქვეყნის სასახლოდ.

მერე რა, რომ წეცის თვანს
კვლავ ზევით წეცს შრომის ქარი,
მეც ბევრი შეუას, ბევრსაც ვევაიარ
როგორც და და მეგობარი.

მერე რა, რომ არ მაკლია
ჩიტის რძე და ღმერთის ლოცვა,
ჰველაფერი, ჰველაფერი,
ჰველასათვის დამილოცავს.
დღეს ნატრა მაქვს ერთადერთი:
შენთან მოსვლის ნებაც მომცა!

გაპარტოლა

შენ რომ ვერ მიცან,
არც მომისმინე,
სულ არ მწყენია,
კვლავ შენ გამართლებ:
ჩემი პატარა
შუქის ბრაღია
შენს სულში მე რომ
ვერ გავანაღ!

ჯულიანტა მილდინე

თა

რამდენი წლის ხარ,
შენ შემოგველუ?
თითის მფერი,
ამბობ „ეთი“...
თეკო, შვილო,
მგონი, შენს გამო,
უპი ვეწამე ღმერთი...

ჩემი ოცნების,
ჩემი ფიქრების,
ხარ საფიციარი ერთი,
ისე წმინდა ხარ,
ისე აწკარა,
როგორც მშის სხივით
ასხეტეილი
ფოთილზე წვეთი.

საფო და შუშანა მგელაძეები

ვულოცავთ

საბავშვო პოეტს — შუშანა მგელაძეს
სამოცი წელი შეუსრულდა. მიიხ წიგნები
„ურთშის სისწრაი“ და „საუბო კნუტი“ შე-
უუვარდათ ჩვენს პატარა მკითხველებს. შუ-
შანა მგელაძე ლირიული დემკების წიგნის
ავტორიც არის. ეს წიგნია „შემოღამობის
წვიმა“. მასში კარგად მოჩანს პოეტის სიუ-
ვარული სამშობლოსადმი. შუშანა მგელაძე
ეურნალ „საქართველოს ქალის“ ფურცლები-
ბიდანაც ხშირად ეხმარება მკითხველებს,
მაგრამ, მკითხველთაგან ბევრმა არ კი იც-
ის, რომ გამოჩენილი მწერალი-ქალის —
საფო მგელაძის ქალიშვილია. ის ბავშვობი-
დანვე ეზიარა მშობლიური მწერლობის,
პოეზიის სიუვარულს. საფო მგელაძის ორი
ქალიშვილი ჰყავს: შედიკონის მეცნიერება-
თა დოქტორი, პროფესორი ნინო მგელაძე
და დღევანდელი ჩვენი თეხილარი — ქალ-
ბატონი შუშანა, რომელმაც ცხოვრების მიზ-
ნად დღესს პროფესია აირჩია. დღეს იგი
ღილი ოჯახის პატრონია: ჰყავს სამი ქალიშ-
ვილი, ორი პოლიშვილი, ქალიშვილები
სხვადასხვა პროფესიისანი არიან. იზოლდა
ისტორიკოსია, ელესო — მხატვარი და სო-
ფიკო — მუსიკოსი — და მაინც, როდესაც
უნდა მიხვიდეთ ამ ოჯახში, აქ პოეზია მე-
ფობს, ქართული მწერლობის უფოთო სიუ-
ვარულს გაუშლია ფრთა. ოჯახის წევრები
ქემშარბიტი მეცკედრენი არიან ღირიკოსი
პოეტისა და პროზაიკოსის — საფო მგელა-
ძისა. ეურნალ „საქართველოს ქალის“ რე-
რაქცია შუშანა მგელაძეს ულოცავს საიუ-
ბილოთ თარიღს და უსურვებს ჩანმრთელო-
ბას, დღეგრძელობას.

ჩემი ლამაზი გური

გურიის მთვარე ნამგალა,
ნეტავი რამ დაამრგავლა?!

მთას ყველილებით მოფენილს,
ქვიღია ჩემი სოფელი...

საშემოდგომო ფერებით,
შემომეგება სერეტი.

წარსულის ფიქრებს ვალაგებ:
აი, ნაცნობი ალაგე.

აი, ნაცნობი კაკალი,
ტყეში კაკებების კაკანი,

კრიმანტული და ურმული,
ფიცხი და სხარტი გურული,

ჭური, გიდელი, ორკოპე,
ვარდებით სასვე ორღობე...

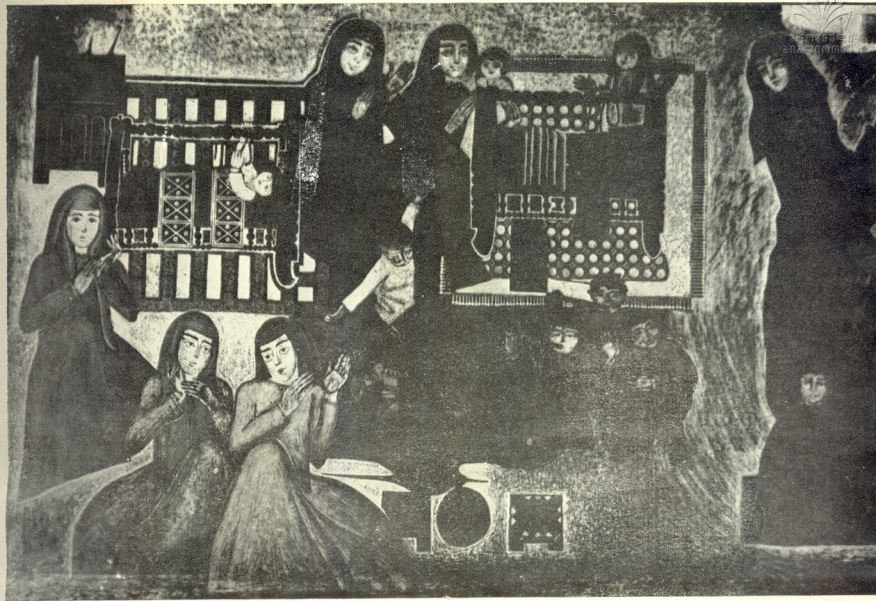
შარაზე მიდის ქალწული,
მზე ნაწანავი აქვს ჩაწნული.

შემომადრქვია უღვივი
ჩაის ბუჩქების სურნელი...

ხელს მოიჩრდილებს მოხუცი,
სტუმრის დანახვა სწყურია.

ჩემი ბავშვობის აგვანი,
ჩემი ლამაზი გურია!..

შუშანა მგელაძე

ფრაგმენტი პანოღან

ბელა ბერძენიშვილი

თბილისის გარეუბანში, რკინიგზის გადასასვლელის უკან, ქვით მოკირწყლული პატარა ქუჩის ბოლოს, ღამის კიღულად რომ აღის მთაში, მხატვრის ბინა მოჩანს. ვიწრო ოთახში მკვიდა, ორიოდე ჭორკჭ, სამიოდე სკამი და წაგნებით სავსე თარბებია. იქვე მაგილაძეცუელი მოღბერტი დგას. ამ ოთახში მხატვარი ბელა ბერძენიშვილი მუშაობს. იგი წუნარად და ბეჭითად ხვეწს საბავშვო წიგნთა ილუსტრაციებს. მისი ფუნჯი აციკლებს საგნებს, აჩუქრობებს ხეს, სულს უდგამს ქსოვილს, ნაირ ორნამენტს.

ბელას მიერ დახატულ სამუაროში მოქმედებენ ადამიანები, — მკიან, დაგამენ ტურთულ ღობეს, მღერიან მუის საჯალობელს, აქილიებენ ზარმაც დიაცსა თუ შერიან კაცს. ამ ილუსტრაციებითაც ეჩიარებთან ალბურ ხალხურ სობრძენსა და ქვემარტივებს: შრომის ზეიმს, სამართლიანობას, მოძმის სიყვით მოგვრილ სიხარულს. ეს სურათები თითქოს თავისთავად

დაც მოძღვრავს პატარებს—უყვარლეთ საკუთარი მიწა-წყალი, უვლიდნენ და უფროსილდებოდნენ მას.

საბავშვო წიგნის ილუსტრირებისას ბელა ფაქიზად მიღის ბავშვთან, თითქოს ცდილობს მისი თვალებით დაინახოს სამუარო, თითქოს და ამასაც კი ეუბნება პატარა მკითხველს:

„ღია, ღიახ სწორია. შეიძლება იცხატვა, როგორც შენ ხატავ!“...

ბელა ბერძენიშვილს თავისი ხელწერა აქვს, რაიც მხატვრის ნაწარმოებებს უაღრესად ორნამენტულსა და ხალხურსა ხდის.

უკველივე ამას ერთბაშად როდი დაეუფლა ბელაოვანი!

ბელა ბერძენიშვილს სამხატვრო აკადემიაში, თეატრალური დეკორაციის განყოფილებაზე ს. ქობულაძე, კ. ხანაძე, დ. წერეთელი, გ. სესიაშვილი, ი. გაბაშვილი და ი. სუმბათიშვილი ასწავლიდნენ. მან 1956 წელს დაამთავრა კულსი, მაგრამ თეატრში დეკო-

რატორად არასოდეს უმუშავია.

ფერწერასა და გრაფიკაში პირველი ცდები ნატურმორტებსა და უკველებს მიუძღვნა. სერია — „უკველები“ — სიმბოლურად წყდებოდა — ბელა ხატავდა გაღიმებულ, ამაყ, მტირალ, სევდიანსა, თუ ღლიქით წყაროზე მიშავდა ქალწულებს. ისინი ამა თუ იმ უკვეილს განსახიერებდნენ. უფრო და უფრო იტაცებდა ნატურმორტები, ნივთთა კონსტრუქცია, ტექტონიკა, ორნამენტი...

ბელა ბერძენიშვილი მოგაზრობის ტრფიალია — ალბათ კუთხე არ არის საქართველოში, მას რომ არ მოგნახულებინოს. მანინე წუხს — ბეგრი რამ მოუხილებელი დამარჩაო, კვლავ და კვლავ მიუწევს გული მითისა და ველებსაკენ, ხალხისაკენ, მათი უკვეისაკენ, ხალხში ისწავლა და ხალხში ეჩიარა ხალხურ შემოქმედებას, ეთავანა მის ნიჭიერებას, ხარბად აითვისა მიგან.

ხალხური მოტივებით მოხატა სასტუმრო „ივერის“ ცენტრალური რესტორნის მთე-

ლალო ასათიანი
მირზა გელოვანი

აი პოეტები, შარად ქაბუცებად დარჩენილნი!
და მაინც, ისინი 60 წლისანი გახდნენ. წარმოდგენილია, მაგრამ
ეა. დიას, სამოცი წლისანი არიან, — საბჭოთა საშობლოს ტოლნი.
თი შემოქმედებაც ამ საშობლოს სამსახურად იდგა. მამულის
უკარულით, საქართველოს სიყვარულით გამოთბარი მათეული
კრიკონები დღეს უოველმა ქართველმა იცის ზეპირად: „ჩემი
ქესები, როგორც მილოცვა, მათ, ვინც არასდროს არ მივიწყე-
ნი“ — თითქმის წინასწარმეტყველურად მოიწერა ფრონტიდან
რწამ, ამ არდავიწყებით ბრწყინავედ დღემდე მათი ლექსები. ასე
ნება აღბათ ხვალაც. შემდეგაც — მანამ იარსებებს პოეტურა
დღით აღტაცება, კაბუტური შემართება და ძალა მართალი სიტ-
ისა!

ლალო ასათიანი

უკვანასო

ქველად აქ ჯარებს უბმობდნენ
დაუღაფთოა და ბუკითა,
ახლა უკანო შემომხვდა
ღამაზი ქალის შუქითა.

შემომხვდა, შემომანათა,
ჩინჩხლები შემომაყარა,
ალურა-ტუმლის შემოსვლა
და გაზაფხული მახარა...

უცხო კაცად რომ შემეცნო,
შერცხვა და თავი დახარა,
შერცხვა და თავი დახარა,
სიწითლემ გაღაურა,
აღბათ, იმაზე დაფიქრდა,
მოვეწონე თუ არა? !

მირზა გელოვანი

ო. მახაკიანი

ბეღმა უცნობი გზით გამაქანა,
თქვენ დარჩით შორი... ცაზედაც შორი...
და როგორც კარტში აგურის ქალებს,
გქონდათ ქერა თმა და ყელი ბროლის.

მე გპირდებოდით, რომ დავბრუნდები,
რომ თქვენი თმები დამაბრუნებენ,
მაგრამ დღეები, როგორც ქურდები,
ჩემს შვიკრებას ანადგურებენ.

და სადმე ტყვია თუ გააკიებს
გულს საშინელი განადგურებით,
თქვენ მაპატიეთ, პო, მაპატიეთ,
ღანაშაული არდაბრუნების.

ფრონტი. 1942 წელი,

ფუტკარების ქალაქი

მატარებელი წიფის გვირაბიდან გადის. იწყება მდინარე ჩხერიმელას ხეობა. ხეობის ორივე მხარე უძველესი დროიდან ტუთი არის დაფარული.

ფუტკარებთან მივდივართ.

ჩვენი მეფურთა ორჯონიძის რაიონის მეფუტკარეთა თავჯატი გიორგი ხიჯაკაძე იგი დიდი სიყვარულით ლაპარაკობს ფუტკარზე და მის მომავალზე, ამბობს, რომ ქართული ფუტკარი საუკეთესოა მსოფლიოში.

მთის ქართული რუხი ფუტკარი გამოირჩევა გრძელი ზორთუმით და შრომის დიდი უნარით, ადვილად ეგუება მცირე ლაღიანობას და ამინდის კვირველობას. სხვა ჯიშის ფუტკარებთან შედარებით ჩვენი ფუტკარი უკეთაზე თვინიერია. ამიტომ მას მთელ მსოფლიოში იყენებენ მცირე პროდუქციული ფუტკარების ჯიშების გასაუმჯობესებლად.

1906 წელს ცნობილმა ამერიკელმა მეფუტკარემ ბენტონმა მრავალი ქვეყანა შემოიარა გრძელზორთუმის ფუტკარის აღმოჩენად და უპირატესობა მთის ქართულ რუხ ფუტკარს მიაჩნია. მან შეიძინა რამდენიმე დიდფუტკარი და ამერიკაში წაიყვანა, სადაც მთის ქართული რუხი ფუტკარის საჯიშო მეურნეობა გააშენა. მანამდე მსოფლიო-

ოში საუკეთესო ჯიშის ფუტკარად იტალიური ჯიშის ფუტკარი ითვლებოდა. 1930-31 წელს იტალიურ ფუტკართან შედარებით უპირატესობა მთის ქართულმა რუხმა ფუტკარმა მოიპოვა.

1961 წელს ქალაქ ერფურტში (გერ.), სასოფლო-სამეურნეო გამოყენაზე მთის ქართული რუხი ფუტკარი ოქროს მედლით დააჯილდოვეს.

1965 წელს ქ. ბუქარესტში, მეფუტკარეობის მე-20 საერთაშორისო საიუბილეო კონგრესზე მთის რუხმა ფუტკარმა მეორედ მიიღო ოქროს დიდი მედალი. მედლების სსენებლაზე გიორგი ხიჯაკაძეს თვალები უბრწყინავს.

— ფუტკარის სიყვარული ბავშვობიდან გამოიყვა, — ამბობს იგი, — ჩემი ბებია და ბაბუა იმერეთის მთიან სოფელში — ვარძიში ცხოვრობდნენ. გამარჯე მოხატვის სოფლიდან ოცი კილომეტრის დაშორებით, მთაში 200 ძირი ფუტკარი ჰყავდათ. ფუტკარს გვეჯში აოჯახებდნენ. ძველად თოფლის ამოღება გვეცებიდან პრიმიტიულად და, შეიძლება ითქვას, ბარბაროსულად ხდებოდა. ფუტკართი სავსე გეჯას მდინარეში ჩააგდებდნენ, ფუტკარი დაიხრჩოოდა, თავიდან სავსე გეჯა რჩებოდა.

ბავშვანემმა გვეჯები გააუმჯობესა. ორ

განყოფილებიდან გეჯას ორი კარი გაუკეთა. შემოდგომაზე გეჯის ერთ კარს გახსნიდა და თაფლიან ფიჭას ამოტრიალდა, მეორე მხარეს კი ზამთრისათვის ფუტკარის საკვებად დატვივებდა. გაზაფხულზე გეჯის ცარიელ ნაწილში ფუტკარი ახალ ფიჭას აშენებდა. ამრიგად, ახლდებოდა ბუდეები, ფუტკარის ოჯახი აღარ ილუბებოდა.

მაგონდება, როგორ ივსებოდა ვეებერთელა ჭურები თაფლით, როგორ იხარებოდა წმინდა სანთელი, როგორ იხდებოდა არაყი. ბებიანიჩემი ათასწიარ წამლებს ხარშავდა თაფლითა და მისი ნარჩენებით. ჩვენ შუაუცხლის გარშემო ვისხედით და ღადარში ჩაყრილ წაბლს ტაკუნთი ვაჭმონდა. ფუტკარის უყვარს წაბლის უყვავლობა, — ყვიბა ჩემი თანამგზავარი, — წაბლის თაფლი, მართალია, მწარბა, მაგრამ, სამაგიეროდ, სამკურნალოა.

პატარა, უსახელო მდინარეზე ბონდით გადავედით და ფუტკართა სამფლობელოში ამოვყავით თავი. მოწინაყარე ნაკადული, ტუთი შეუფილი ფერდობები ხელოვნურად გაშენებული აკაკიით მოფარდებდა. ფუტკარის ბუტეები მწვანეშია ჩაფლული. თავი ზღაპრულ ქალაქში გვჩინა.

წინათ მეფუტკარეობას ძირითადად კა-

ჩვენი ქვეყნის თბილი კლიმატი ფუტკარის ოჯახის ადრე განვითარებისათვის სასურველს პირობებს ქმნის. ადრე გაზავნილი ოჯახები კი დროულად უსწრებენ ჩრდილოეთის მაკად ლალიანობას.

შარშან რაიონში მეფუტკარეობისათვის არ იყო ხელსაყრელი პირობები. ზმრბა წიგმებმა, ტემპერატურის ცვალებადობამ თავლოვანი მცენარეების უკავილობის კაღინდარული ვადები და ნექტარის გამოყოფის ნორმალური პროცენტი შეამცირა, შეფერხდა ფუტკარის ოჯახების განვითარება, დაღაზე ნექტარის შესაგროვებლად ფუტკარის მუშაობა.

მაგრამ გეგმით გათვალისწინებული 2000 ამანათის ნაცვლად 2085 ამანათი მანკე გაიზავნა დაღესტანში, დასავლეთი ომიონისა და მთკოვის ოლქში.

მეფუტკარეობის საქმე მეურნეობებში გავრცელებულია დასავლეთ საქართველოს სუბტროპიკულ რაიონებშიც. რბილი ჰავა და თავლოვანი მცენარეების ხანგრძლივი ვეგეტაციური პერიოდი ხელს უწყობს ფუტკარის ოჯახის ვაჟლიერებას, კვერცხებში ღობა და ბარტყის განვითარება აქ ადრე გაზავნულზე იწეება და გვიან შემოდგომაზე არ წყდება, ზოგიერთ შემთხვევაში კი მთელი წლის მანძილზე გრძელდება.

ქართვებში მეფუტკარეობის უძველესი დროაღ მისდევნებ. ჭარ კიდევ IV საუკუნეში (ჩვენი წელთაღრიცხვაზე) ქსენოფონზე წერდა: „ბერძენი მოლაშქრების, რომლებიც კოლხეთში იყვნენ დაბანაკებული, მასობრივად მოიწამლდნენ მათობელა თავლით.“

ჩანს, იმ დროს დასავლეთ საქართველოში უხვად უკვალა ნექტარის მომცემი მცენარეები და მასობრივად მისდევდნენ მეფუტკარეობას. მოსახლეობას თურქეთის ბაზარზე გამოქონა თაღლი დასართლი. დასავლეთ საქართველოში დღესაც კარგი პირობებია მეფუტკარეობის განვითარებისათვის. მაგალითად, ორკონიის რაიონის ტრტიკარიის 75-80 პროცენტი ტუვეებით და ფოთლოვანი მცენარეებით არის დაფარული. ეტენია: წუჯი, აკაკია, ეპსინი, ცაცხვი, წაბლი, გარეული ქორღა.

წუჯის შემდეგ ფუტკარი აღლიანობას ცაცხვზე, ეპსინზე და წაბლზე აგრძელებს. ორკონიის რაიონში დლიანობა სამ თვეს გრძელდება, რის გამოც მეფუტკარეობა უფრო შემოსავლიანია. გარდა ამისა, აკაკორ თაღლი განსაკუთრებული გემო და სამკურნალო თვისებები აქვს.

და მანკე ორკონიის რაიონში მეფუტკარეობა სათანადოდ არ არის განვითარებული. საქორთო კომლერსობებმა მეტი ურთაღლება, მიაქციონ ამ დარგს, შეუყარონ იგი ადგილობრივ ახალგაზრდებს, ბავშვებმა კი სკოლებში, შრომის გაკეთობებზე იწავლებდნენ ფუტკარის სივარუთი და მისი მოვლა-პატრონობა.

ცები მისდევდნენ. ახლა ამ საქმეს ქალბებაც მოქალდეს ხელა. ორკონიის რაიონის საჯიშე მეურნეობაში, საღაც 2604 ფუტკარის ოჯახი ოცდარ საფუტკარშია განაწილებული, საუკეთესო მეფუტკარეები არიან ანგლინა ლომიძე, ვარა ჩაღრნელი, ვერა შედლიძე. თითქონ ქალბება უფრო გაუგეს ამ უწყნარ, მოფუფუფეს არსებებს, რომლებიც მთელ დღეს შრომაში ტარებენ.

ფუტკარების ქალაქის შუაგულში ნაკადული მოწაწკარებს, მის ნაირებზე ფუტკარები ჩამწკარებულან, წყლის სვამენ, სუფთავლებენ.

— ფუტკარები, როგორც აღმანიები, თავიანთ ქალაქებს უძველესი დროიდან წყლის ნაირსა აწენებენ. — ამბობს ჩემი თანამგზავარი. მათ საარაკო ცხოვრება აქვთ, ხისუფთავის დიდი მოყარულნი არიან, შრომას ინაწილებენ.

ცხელი დღეა, მირცხვად თავდაბრლ უკავილებს სიმაწ მოყოფერა. იმთავთ თავლები აახამხამენ, ერთმანეთს გაკვირვებით შეხედენ. ფუტკარები უკავილებს შესვიან, ტბილ ნექტარს ხარბად წუწნიან. უკავილები არ ჭავრობენ, ცნობენ თავიან მოყოფებებს, მათ ხომ უკავილები მტერი ერთიდან მეორეზე გადააქვთ. ამით ხელს უწყობენ ხელიის მოსავლიანობის გზარდას. მეცნიერულად დასაბუთებულია, რომ ფუტკართა დაზარალებთ დამტვერნიების შედეგად ხელისის ბაღების მოსავლიანობა 30-40 პროცენტი იზრდება.

ბაღების მაქსიმალურად დამტვერნიებისათვის უკუღე ქმეტარს ნორმალური სიმდობის ფუტკარის ორი ოჯახია სუტკარე. ფუტკარები უყვარს უკავილებს სპორლოვანი მტერი, მას პარკუჭში აგროვებენ და

უკავილების ნექტარიოთა და მტერი დავირთლენი შინ ბრუნდებიან. ნექტარი თაღლის ფეკაში გადააქვთ, მტერს კი ხანოლის ქურქელები ინახავენ.

ფუტკარების კოწწია ქალაქის გვერდით სახელოწოთა, საღაც პაპუნა ხეჯაკამე განსაკუთრებული სიფეკრებით ამზადებს მეფუტკარისათვის საჭირო ინვენტარს.

პაპუნა რაიონში ცნობილი მეფუტკარეა. მას უყვარს ფუტკარი. ყრუ-მუნჯე პაპუნას მხოლოდ ფუტკარის ენა ესმის, პაპუნა თითქონ აღმანიებს განწორებია, დღეიღამ თავს დასტარებებს ფუტკარს. ჭიბებები მუღამ მიწდგარის უკავილებს თესლით აქვს საცხე. მიღის პაპუნა ორღობეში, ნაკადულის პირვე, ტუქში და უყვალან უკავილებს თესლ ფრტავს, გაზფულზე ფუტკარის საკვებმა რომ იზრავლოს.

1958 წელს ორკონიის რაიონში ფუტკარის მოწენების სახელმწიფო საჯიშე მეურნეობა ჩამოყალიბდა, მისი ძირითადი საწარმოო დანიშნულება ამანათსაწარმის დაზოგდება და მათი რეალიზაციაა.

სამანათო წესით ფუტკარის გამარჯვლება პირველად ამერკოში წამოიწეს. მისი მთავრა, ადრე გაზავნულზე უსტკი ოჯახების ვაჟლიერება, საფუტკარეების შექმნა, მათი გამახვილება, სასოფლო-სამეურნეო კულტურების დატვერვა.

ამანათი 15 მაისიდან პირველ ივნისამდე იგზავნება ოქ, საღაც ფუტკარისათვის უხვი საკვები ბაზა და დლიანობის მოკლე პერიოდი. ამანათ-წყარს აგზავნიან აღმოსავლეთ საქართველოს რაიონებში, მთიან ზონებში, რბილკლივის გარეუ, რუსეთის სხვადასხვა ოლქებში, მხარებსა და რაიონებში, საზღვარგარეთის ქვეყნებში.

საქართველო მასშტაბზე

პროფ. ი. ბუაჩიძე

თავს ვაძლევ ჩემს ბავშვობას — მაგონდება პირველი გულისანაკლები, შინა სკოლაში წასვლის წინ, თინა მასწავლებლის თბილი შეხედვრა, პირველი „აა“... პირველი ხუთიანა...

„მასწავლებლობა“ მამინეც დაიწვე. სკოლიდან დაბრუნდებოდი თუ არა, სკამებს, ჩემს „მოსწავლეებს“ თავ-თავის ადგილს მუყუნინდი და „გაკვეთილის შევუდგებოდი“. პირველი გაკვეთილი რატომღაც არ გამოიძლია, ვერ ვანსჯილობდი, მიჭირდა მერე მივხვდი, ბავშვებს რომ ასწავლო, თავად უნდა იცოდე კარგად მეთქი და „მომზადდი“ დაიწვე. ვისწავლიდი თუ არა გაკვეთილს, მამინეც „იკლასში“ შევიდილი „უკეთესი და უკეთესი“... ხან მოსწავლე იყოვე, ხან მასწავლებელი...

ერთხელ, დედამ შემიძახა, რომ შემატო შემრცხვა, დამიყვავა, თუ მასწავლებელი გამოვახლ, დიდი ბედნიერება იქნება, მითხრა.

ფურთხი შემეხსა. ვპაპიდი ჩემს მასწავლებლებს. მხიბლავდა თამარ კვიციანიშვილის სათნობა და კდმამოსილება, გუგულა აბრამიშვილის მშობლისუნარიანობა, დამარა მასწავლებლის ტბილი რუსული ენა, დამარა სხვადასხვა ძიება და საქმის სიყვარული, ზაქარია მასწავლებლის მშობიოვნებობა და ხასიათის სიტკიცე, ღორეთი ნიკოლეიშვილის სხარტი არაოცნება და კეთილი დამილი...

არ ვიცი, რამდენად შევძელი საყვარელი მასწავლებლების საუკეთესო თვისებების გადმოტანა, გაერთიანება და გათავისება. მაგრამ ერთი რომ ცხადია: მიყვარს მასწავლებლობა, მიყვარს ბავშვები, მიყვარს ისინი ცუტებში, მკვირსებში, ზარმატები, უცოდინებში, ბეჭითები და წესბიერები, ისეთები, როგორცდენ არიან.

სკოლაში პირველად პიონერხელმძღვანელად დაიწვე მუშაობა. ჩემი პედაგოგები, რომლებიც „იდეა ენა“ გააძლიერებდნენ, ახლა ჩემს მასწავლებლობად ჩამოყალიბებულ

შეუდგენენ ზრუნვას. რა დამაიწვეებს სკოლის მამინდელი დირექტორის, აწ განსვენებული უზანგი ვეფხვაძის ამავე, რომელიც, დღენიდაც სკოლაშია და მასწავლებლებზე ფიქრობდა. მან მოუყარა ჩემს ბავშვურ ცდენებებს ერთად თავი, ერთ რგოლად შეტრა, ჩამოყალიბა და დაარქვა მასწავლებელი. ყრილობაზე მიმავალს მისი შევერცხობილი უშუბი და ჰქვიანი თვალები, ტბილი ხმა და მეოცნებე პირი მიმაცილებდა.

ახლა ორივე სიტყვა სკოლის სატიკაურზე:

საჭიროა კაბინეტების შენება ახალი თვალსაჩინო მასალით, ბავშვებისათვის მოსხებრებელი სასკოლო ინვენტარით, ადგილის გაზიანება სპორტული დაზიანებისათვის, ზრუნვა გახანგრძლივებული დღის გაფუფუნე, სკოლის მატერიალური ბაზის განმტკიცების მიზნით შეფი ორგანიზაციების მოძიება და მათთან კავშირის დამყარება, რადან ადგილობრივი კომმუნერობა, შერკიდე თვისი დაბალი ეკონომიური დონის გამო სკოლას ვერ უწყებს ჭრივან დახმარებას.

განსაკუთრებით დამაფიქრებელია დაწვებითი კლასების მდგომარეობა — სოფლის სკოლის დაწვებითი კლასებში მოსწავლეთა რიცხვი ყოველწლიურად მცირდება. ამის მიზეზი, ძირითადად, ის გახლავთ, რომ ახალგაზრდა სოფლიდან მიდის, გული ქალაქებში მიუწევს.

რატომ გაუტრის ახალგაზრდა სოფელს? მართალია, სოფლის ცხოვრების დონე ჭრკიდე ჩამორჩება ქალაქისას, არც კოლმეურნეობა ეკონომიურად ძლიერი, მაგრამ უნდა გააძლიერებს მას, თუ არა ახალგაზრდაში? ახალმა თაობამ უნდა თქვას თავისი სიტყვა, მოამბაროს სოფელს მთელი ძალა და ენერჯია.

... ჩვენ უნდა ჩვენი ვევათ მეოხობი, ჩვენ უნდა მივცეთ მომავალი ხალხს". ვფიქრობ, სოფლის ხელმძღვანელობამაც უნდა გაზიანდეს მეთი პიოტატი, შეძ-

ლოს გზების გამოხანება, ეკადოს დაინტერესოს და აუცილოთ ახალგაზრდაობა.

და მამის აღარ გვეხება ცარიელი მერტები, სკოლის ცხოვრება უფრო საინტერესო გახდება, მოსწავლეები დიდ კოლმეტივში უტეფხად გაიზრდებიან.

სოფელს სხვა სატიკაციოც აწუხებს: არა გავაქვს სახავშუო ბალი. ბავშვები პირდაპირ სკოლაში იწვებენ საკომო რთული ახალი პროგრამების დამძღვებს.

სოფლის სკოლებსა და მის მასწავლებლებს ბეჭი საზრუნავი და გადსაჭირელი პრობლემა აქვთ. ამ პრობლემებზე გახანვილდა უზრუნველბა საქართველოს მასწავლებელთა მეოხე ყრილობაზე.

ხელახლა ვაძლევ თავს ყრილობის მუშაობას, და მიხნდება რწმენა, რომ ყველა სიძინდეს ადვლეთ, ადვლეთე მიტომ, რომ ვგრძნობთ ხელმძღვანელების მხარდაჭერას, მზრუნველობას.

ყრილობის მიღვარე დღებში ცხადდ ვიგრძენით, რომ საქართველოს მასწავლებლობას ჰყავს დიდი პარტონი, მოამეცე — საქართველოს კომუნისტური პარტია. ყოველივე ეს იგრძნობია საქართველოს კომუნისტური პარტიის ცენტრალური კომიტეტის პირველი მდიონის ე. შევარძნაძის სიტყვაში, რომელიც მასწავლებლისადმი სითბოთა და მოკრძალებით იყო გამგეველული.

ამ რწმენით დავბრუნდი ყრილობიდან, ამ რწმენით მინდა განვაგრძო მუშაობა და ჩემს კოლეგებსაც უფსურეო წარმატებები. უფსურეო ყოველივეს ყოფილყვენე პარტიისა და მთავრობის მოწოდებათა სიმალეზე.

ი. ბუაჩიძე,

ორჯონიკიძის რაიონი, სოფელი ფარცხნალი.

ქალაქი ქეთევან შუკავე- შვილი

კლარა გურამიშვილი.

1900 წლის 11 მარტს, თბილისის სასოფარობას საკმაოდ ფართო და რთული პროგრამით პირველად მოვლენა ქართველი მომღერალი კლარა გურამიშვილი, თუმცა იგი საქველმოქმედო მიზნით ადრეც რამდენჯერმე გამოიხილა თბილისის სცენაზე. კონცერტის პროგრამა მთლიან შეტყვევებდა, თუ რა დახვეწილი გემოვნება და რა სიროსული სყოლა ჰქონდა გავლილი მომღერალს, ასეთი რთული რეპერტუარი რომ შესრულებინა.

და, აი, ქართველი მაცურებლის წინაშე წარსდგა კლარა გურამიშვილი, მშვენიერი სცენური აღნაგობის ქალი, საკუთარ ძაღლებს დარწმუნებული, დახვეწილი, ჩინებული ძლიერი კოლორატურის მქონე. მან შესარულა გუნის ოპერა „ფალიონი და ბაგეიდას“ არია, რომელს „კლანდინა“, დღობის ოპერა „ლაკმეს“, ბრამსის „სივარდლის სიმღერის“, გრიგის „სოლოვიგის სიმღერის“ არიები და დღღ აქვას ვალსი.

ქართველი მომღერლის ბრწყინვალე მუსიკალურმა მონაცემებმა და ბუნების მომადლებულმა ინიციატივამ ხმა, აღფრთოვანებამა მოიყვანა თბილისის მაცურებელი. უფრანლ-გაზეთები ბრწყინვალე კარგებს უწინასწარმეტყველებდნენ ახალგაზრდა მომღერალ ქალს.

კლარა გურამიშვილი მუსიკალურ ოჯახში დაიბადა. მისი მამა, თბილისის მკვიდრი, წარმოშობით იტალიელი ფრანც ტიტლო მშვენიერად მღეროდა. კლარამ, ბავშვობიდანვე, საფუძვლიანი მუსიკალური განათლება მიიღო ჯერ ჩუხ მუსიკის რატალიან, შემდეგ — პეტერბურგში. ხილო ვენაში, იოან ფუქსთან, 4

წლის განმავლობაში ეუფლებოდა ვოკალურ სელოფონებს.

შემდეგ პარიზი, მეცადინეობა ცნობილ მომღერალ მატლიდა მარკეზისთან... 1898 წელს კლარა გურამიშვილი, ვოკალურ სრულიყოფა გამოჩინილ მომღერალ დეზირე არტისთან ავირიგვინებს და, მისივე რჩევით, რამდენჯერმე იღებს მონაწილეობას პარიზში გამართულ საქველმოქმედო კონცერტებში; პარიზის მაცურებელი მოჯადოვა მისმა სუფთა, სასიამოფონო ტემბრის ხმამ, მსუბუქი კოლორატურული პასაჟებით. ვეროის უფრანლ-გაზეთები აღფრთოვანებით იხსენიებდნენ კლარა გურამიშვილის ულამაზეს სოპრანოს.

სახელგანთქმულმა დეზირე არტომ პეტერბურგის საიმპერიო თეატრში მიღვარაობა უწინა კლარას, მაგრამ ის პოპულარობაზე არ ოცნებობდა. ამიტომ პეტერბურგში არ დარჩა და თბილისს დაბრუნდა.

უკვე საკმაოდ პოპულარულ მომღერალ ქალს თბილისში მოსვენებას არ აძლევდნენ, მაგრამ ის მხოლოდ საქველმოქმედო მიზნებით გამართულ კონცერტებში იღებდა მონაწილეობას. მშობლიურ ქალაქში კვლავ აფერხდა გურამიშვილის ნაწი, სასიამოფონო, კრილა, ძლიერი, კარგად დამუშავებული კოლორატურული სოპრანო. კვლავ გაიბადა მისი გასაოცარი, წმინდა, მკაცრი სტოკატოები, ქრომატიკული გაზეთი, ტრელები და სახანციები, დახვეწილი კოლორატურული პასაჟები, ნაპერწკალივით რომ ვგუნებოდა დრამატულ ადგილებში. იგი მიზნობრივად მღეროდა ფრანგულ, გერმანულ და იტალიურ ენებზე. ქართული კამერული სიმღე-

რებიდან დიდი გტაცებით ასრულებდა კომპოზიტორ ვარაშვილის სიმღერას, „ისევ შენ და ისევ შენ“.

თბილისში გამართულ სილო კონცერტების შემდეგ მომღერალი აწყობს ტურნეებს ბაქოში, ქუთაისში, ბათუმში. მას ყველგან მხურვალე ოვაციებით სვებდიან. „არჩვეულებრივი დიქცია და ფრანზირება, მაღალმსატრული გემოვნება, მუსიკალურობა, საუცხოო სცენური აღნაგობა“ — ასე აღნიშნავდა პრესა.

მომღერალი ვრთიარის სიძლიერით ასრულებდა როსინის, ჩაიკოვსკის, ჟენოს, ვერდის ნაწარმოებებს, ყოველნაირ რთულ ვოკალურ კომპოზიციებს. მათი ღირსეულად შესრულება მართლაც ფაქტის გემოვნებას, დიდ მუსიკალურ განათლებას, ტექნიკის სრულიყოფას და შემოქმედების ნიჭს მოითხოვდა.

კლარა ცნობილი ქართველი მსატრისა და სასოფადო მოღვაწის დავით გურამიშვილის მეუღლე იყო. გურამიშვილების ოჯახში იმ დროს ხშირად იკრებოდნენ ჩვენი ქვეყნის საუკეთესო მუსიკოსები, ქართველი ერისწინა კულტურის დიდი მოამაგებები: ილია ჭავჭავაძე, აკაკი წერეთელი, ნიკო ნიკოლაძე, სერგი მესხი და სხვები.

„მთელი ბავშვობა საინტერესო ვითარებაში გატატრე. წვეფს ოჯახში გამართულ საღამოებზე უფრო მეტი ცოდნის მიღება შეიძლებოდა, ვიდრე იმ დროის დახურულ სახსწავლებელში, რომელიც მე დავამთავრებო“. — იფრინება კლარას ურალინისი ქალიშვილი ქეთევან გურამიშვილი. ქეთევანს შიამამაგლობით გამოიყ-

ქეთევან გურამიშვილი

ვა ხელოვნების ტრიფალი და ნიჭი. „რაც თავი მასხვს, ჩვენს ხაზში სულ სიმღერა ისმოდა. ბავშვობაში სულ დღაღამების პანები ჩამხვამოდა. საოცრად მიტყებდა საბავშრო არხები, მიჯადოებული ვუსმენდი დღას, რომელიც ფლოიური არსება მგონია.“

ქეთევან გურამიშვილის სიმღერა დღემდე შესწავლა. ქალიშვილის საუკეთესო მსაზმანდა — მემკვიდრეობით გადმოცემული კოლორატურული სოპრანო. პეტერბურგში, საბავშრო თეატრის სცენაზე, უფრო ხშირად კი ოჯახურ კონცერტებზე გამოდიოდა. ქეთევანი და დამსწერ საზოგადოებას აღადრთოვანებდა ამ მშვენიერ, ორიგინალური გარეგნობის ქართველი ქალის ჩინებული ხმა.

ქეთევანი ხატვითაც იყო გატაცებული, მაშის დამხმარებით კარგ კომპოზიციებს ქმნიდა. ტილოზე გადაჭრინდა და ქარგავდა. ეს ნაქარგები მაღალი მხატვრული გემოვნებისა და შესწავლული ხელოვნების მშვენიერი ნიმუშია.

თბილისში ქეთევან გურამიშვილი ნაყოფიერ პუბლიცისტი მოღვაწეობას წეწიდა. იგი მრავალხარად და ხმის დაყენების ტექნიკის ახალგაზრდა არსებზე დასწავლულია დასწავლულების ინსტიტუტთან კავშირზე მრავალხარების ტექნიკის ახალგაზრდა კრებებზე.

ქეთევანი დასწავლული კარგად ფლობდა სიმღერის ტექნიკას და ახალგაზრდა მიმდრეკილს ხმის დაყენებაში ეხმარებოდა. იგი მუშაობდა აგრეთვე დასწავლული ხმის აღდგენაში, რაც მეტად მძიმე და რთულ შრომას მოითხოვს. ვინც იყის, რამდენიმე გაუხსნა გზა ამ საუკეთესო აღდგენისა და პედაგოგმა დიდი სიყვარულით, რამდენიმე მაღლირი მოწვევა ჰყავდა და რამდენიმე ჰქონდა იმედი, რომ მისი წყალობით კვლავ დაუბრუნდებოდა სცენას.

ღმრად მიხვებულ ქეთევან გურამიშვილი სიცოცხლის ბოლო წლებამდე განაგრძობდა მემკვიდრეობით გადმოცემულ საკულტურომეცნიერო საქმიანობას.

რომანა ყანიძე

ბერბარ ბაუზი

ინფორმაცია

პეტერბურგში შტრასეზე ასსამოცდამეოთხეტი კვადრატული სახლის მობინადრეთა კოლექტივი ვერ სულ ახალბედაა. დიდი ხანია არ არის, რაც ახალშობილებმა იხივეს. ახალი სახლი ჩინებული იყო. არავითარი ისეთი ნაწილი, რომლის აღმოფხვრაც კოლექტივის არ შეეძლო. პირველ ხანებში არ აღმოჩენილა, გარდა უშუალო ადგილისა.

დაიბ, უშუალო ადგილი იყო, თუცა შეიძლება ასე ვუწოდოთ. სახლის წინ ნარეკალი იყო სქლად დაფარულ ნაკეთს. რადგან დღესასწაული ახლოდებოდა, აუცილებელი იყო რაიმე ელჩობა. სახლის რწმუნებულმა ზემოთაღებმ გადწვევითა კვირას მობინადრეთა საერთო კრება მიიწვია ნარეკალის მოსპობის საკითხზე.

კვირა დღისას სასარგებლო საზოგადოებრივი მოღვაწეობის წევრულით შესპარებული მობინადრეები კრებაზე შეგროვდნენ. ყველა მოვიდა, მესამე სართულზე მცხოვრები ფრილიანი პირზეს გარდა.

— ამხანაგო მობინადრეები! — დაიწყო სახლის რწმუნებულმა, — კარს მოგვგინებთა ღირსშესანიშნავი დღესასწაული. და ასეთ ღრის გუნებას ვივლევებ ნარეკალი, რომელიც აჩვენებთ არ ესტყვივსება ჩვენს სახლისა და ჩვენი ქალაქის სახეს.

— ძირს ნარეკალი! — წამოიძახა მეოთხე-სართულელმა უბაღვალმა.

— ვაგდელთნის სარეველ მინდრიდან — მხარი დაუბრა შემიტემა, რომელიც აგრეთვე მეოთხე სართულზე სცოვობდა.

— ვურთხებთ წინამძღობს ორატორებს, — საქმიანად, როგორც კოველტის თქვა ბელეტრის მობინადრე ფრწეზე.

— დიდებულა! — აღფრთოვანებით გამოეხმაურნენ მას, — ვადასტურებთ სრულ ერთსულსევენებას, ინიციატივა საკუთარ ხელში ავიდით!

საკითხის სწრაფი ვადაწვევითებით გამოყოფილი კრების მონაწილენ უკვე სკამიდან წამოდგომას აპირებდნენ, მაგრამ ზემოთაღებმ ხმამ აიძულათ კვლავ დამსხლარეყენ:

— ერთი წუთით, ამხანაგებო, ეს არც ისე იოლია. ხომ საჭიროა, რომ ხელში ავიღოთ არა მარტო ინიციატივა, არამედ ნარეკალიც და ვინც ნარეკალს იცნობს, მან იცის, რომ მას შიშველი ხელით ვერ ამოვლევ.

— ეთილი, — თქვა უბაღვალმა, — ხელთათმანები ვაგვცოვით, თუმიცა სამწუხაროდ, მე მხოლოდ მაღის ძვირფასი ხელთათმანები მაქვს, იქნებ სხვა რომელიმე... — ნება მიბოძეთ, — მივიტოვებ, — მაშასადამე, მე ჩემი ახალი ღირსი. ტყვის ხელთათმანები უნდა წავახდინო?

გამობრთა ხანგრძლივი დისკუსია ხელთათმანების შერჩევანზე და, კერძოდ, ნარეკალს გამარჯვებზე. დისკუსიის ბოლის წამოდგა მუხუთსართულიანი აივრმანი, რომელიც აქმედ დუმდა.

— ამხანაგებო, იღვა დამბედა. თქვენთვის ცნობილი უნდა იყოს, რომ ნარეკალი სახედრის კარგი საკვებია. ჰიდა, მობინადრეთა კოლექტივს სახედრის შექმნას ვთავაზობ, ამ გზით ამგანად არსებულ ნარეკალს დაავლწვეთ თვის და იმასაც, რომ მავალში რომ გაიზრდება.

აივრმანის წინადადებას ენთუზიაზმით შეხედნენ, ხოლო უბაღვალემ რქვე თქვა: მზად ვარ მოვლინებამ ვაწვიდ სახედრის ერთ-ერთი ქვეყნიდან სახედრის ჩამოსაყვანად. ამას დამსწრეთა ტამის გრალი მოიყვა.

მაგრამ, საქმე ამით არ დამთავრებულა, დისკუსია გრატდებოდა. ფრწეზე ნარეკალის მოსასპობად ექსპავატორის გამოყენება შესთავაზა, შემიტემა წინადადება წამოყენა საცხოვრებლად სხვა სახლში გადასულყენენ, ხოლო აივრმანმა, რომელიც ორიგინალური მოსარებელი ბაღალი არა ჰყავდა, ამერად ურჩია ნარეკალის წინ ტრანსპარანტი დავდალო ლოზუნებით: „უფრო ვაგამწვენიერთ ჩვენი დღესასწაული!“ ამ ღრის კარი გაიღო და ფრილიანი პირზე შემოვიდა, სწორედ ის მობინადრე, რომელიც აქლდათ.

— ამხანაგო პირზე, — უთხრა სახლის რწმუნებულმა, — ახლა თბი საათი და ოცდაათი წუთია. ჩვენი კრება ეს არ სათაზე იყო დანიშნული.

— ვთხოვთ მომიტკვეთ, — მივიტოვო ფრილიანი პირზე — მე ვიღვიტე, რომ ნარეკალიზე ჰკენებოდათ ლაპარაკი. ამიტომ ვერ ქვემოთ ჩავდი და სასწრაფოდ მთელ ნაყვეთზე სულ საითაოთრ დავგლიჯე იმინი.

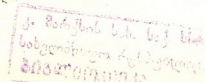
აქეთ-იქიდან რეპლიკები სიტყვასათთ დადაყარეს: — რაო, თქვენ?... — კოლექტიური მსეკეობა არ გვერინა და...

— გაუფლანარი ამბავია! შეკრებილია აღწვოთებას სახლდარი არა ჰქონდა. ფრილიანი პირზე თვის დამნაშავედ იგძობა.

— იმ ღრის, რომ ჩვენ აქ თვის ინიციატივით, თუ როგორ წამოვიწყეთ ინიციატივა, — თქვა ზემოთაღებმ, — თქვენ უბრალოდ ჩადიბით ეთობში და თრით ნარეკალს, რომელსაც შეეძლო ჩვენი კოლექტივი ერთობლივად შრომად შეემქმნარეობინა!

ფრილიანი პირზე კინაღამ ატრდა. მაგრამ ქარიშხალი თანდათან დაცხრა. ასეა თუ ისე, შეთანხმდნენ, რომ პრობლემა უკვე გადაწველა. ნარეკალი ვაგადგურებულა და შეეძლოთ მსევიდად დაიშალა. ბოლის და ბოლის სახლის რწმუნებულმა ეს გაიღონა და ფრილიანი პირზეს აპაბა კრებაზე დაასწრებლობის „დანაშაული“.

გერამიშვილიან თარგმანა
შ. ამირანაშვილი

ბავშვიანი ქალები

ჩემს წინ ჰქარაჷ ქალი ზის, სახეზე ცრემლი ღვარად ჩამოსდის, ხმაში ბზარი შეჰპარება, ხელები უკანაგულბს, სევტენ-სევტენით ლაპარაკობს...

ამ ქალის ამბავი, მართლაც, მწუხარებით არის სავსე. ძალაუნებურად მახსენდება ვოლტერის ცნობილი სიტყვები: „ადამიანები არასოდეს განიცდიან სიხლის ქენქანს ჩვეულებრივ ქვეული საციდლის გამო“. და მართლაც, ვინ არიან ის ადამიანები, რომლებზეც ერთ დღის ლამაზი, ახალგაზრდა ქალი, შემდეგში ორი შვილის დედა ნაადრევად დაბერეს; დღეს ყველგან სწავლავარი და სათუთი ორი მიტოვებული ბავშვი მგერდიან მოჰკლავს და მტრად გუგახდეს, ესეც არ ამბავს და დღენიდაც მილიციის განყოფილებიდან სასამართლოში და სასამართლიდან მილიციამდე დაბრუნებენ.

— ვინ არიან ის გულეკა ადამიანები? — ესენი არიან...

თუმცა სკობს, პატივცემული მკითხველი, ეთერ ფორანიშვილ-დალაქიშვილის ამბავს თაიდან გავეცნოთ; გავეცნით იმ ადამიანებს, ვინც თავიანთი უღამიანობით მის ახალგაზრდას მოჰშურა...

ცხანამდე წლისა იყო ეთერ ფორანიშვილი ტარიელ დალაქიშვილი რომ გაერთიანდა ახალგაზრდას თავიანთი ბედი ერთიანთვის დაეკავშირეს და 1959 წელს დაქორწინდნენ.

... ერთ დღეს ტარიელი შინ გვიან ღამით დაბრუნდა. ეთერს მაგიდაზე ჭაჭაბათა სუფრა გადაფარებინა, ვახშამი გაეწყო და ქმრის მოლოდინში დადღის მისიხეზობდა. ტარიელი ფხავრივით შევიდა და ოთხშუბი, მძიმებულ ფეხძიმზე მუდღელს თვალი მოჰკრა, ოღენაგ შეერთა და ოთხშუბს რაღაც გადაწავიჭრა, შემდეგ ისევ მოწყურებით ჩაიწია ხელი და საწოლს მიჰკურა. ღამის სამი საათი იქნებოდა, როცა ეთერს გამოეღვიძა, საწოლზე გაუხეხლდა ჩაიმეღღელ მუდღელ რომ ნახა, გაუცყარდა: ალბათ ნსავამია, ამხანაგებთან იქნებოდა, გაიფიქრა და ქმრის ტანსაცმლის გახსნაში მიეშველა, მოსაგვანა.

ამ დღის შემდეგ ქაიკია ისე არ გავიღვინდა, ტარიელს არ დავგვიანა, ღამით ნსავამი არ მოსულყო, ოთხშუბს ცოლიან უზრად იყო. თუ ნსახებურიდან აღრე დაბრუნდებოდა (ოსიუ იშვითაოდ) საუბრის გაუბრბოდა, თავს არიდებდა.

...რა ამბავია ჩემს თვის, რა ემართება ტარიელს, ვეღარ ვიცი. ოჯახი მიუძღულა. სანამ წწელი ნორჩია. მანამ უნდა მოიგრიხოს, სკობს ახალეუ შევეითხო, რა ამბავია,

რა მოხდა, იქნებ აღარ ვუცყარვარ. არა, ეს შეუძლებელია! — ფიქრობდა ეთერი...

ეთერი არც ტარიელის დეგბს — ივეგინასა და ანგლის მწარე უცყარვებსა და აბუჩად ადგებას იკარებდა გულთან. მხოლოდ ქმრის ფერისცვალებებზე დარდობდა. ბოლის გადაწვევით მოლაპარაკებოდა, მაგრამ მასხვის ნაცვლად ტარიელმა ცოლს ხელი უხეშად ჰკრა, კუთხეში მიგაღო და ოთხიზანად გავიდა.

... იმ დღის შემდეგ ის ოჯახში აღარ დაბრუნებულა, გულსწორი იპოვა, ცენერა ცინკაქსთან გადასარგადა.

ეთერის ბარდას კიდევ უფრო ამძიმებდნენ მუღები — ივეგინა და ანგული:

— შე მიახიჯო, უბედურო, ევრა ხედავ, ქმრის აღარ უცყარვარ, სხვა ქალი ოთხობავ, აღარ მოგმობრდები? აიკარო გუდაზნაბადი და მოგვწყდი თავიდან.

... ანუ გატყდებოდა ყოველდღე...

ეთერი წავიდა სახლიდან და მარტო ზრდდა ბავშვს;

— ერთ დღეს მან წერილი მიიღო. სანამ კონეგრტს გახსნიდა, ტარიელის ხელი იხილა, ის თორის სწიდა:

„... თეო, შენი ჭირბი, შენ ჩემო პირველი სიყვარული, ჩემო ნამდვილი ცოლი, მეგობარი სიციხის მინახლე, ჩემი რწმენით, ჩემს ცხოვრებაში გულს შენთან სიყვადის მეტი არაფერი გაყრის, გულს ნუ გაიბებს, გენაცავებ, იმ გუზიხედები... ეთერი, შენი ჭირბი, ჩემო პირველი თბილბალი... შენ გული არ გაიბეზობ, ბავშვს გაუფრთხილი, მე არ დავაობლებო, ჩემი ცოლშვილი სხვაგან იცენდა და მე აქ ვიყო? მეყოფა... ბავშვს ჩივრებას მიხედ. ვითომ მამა არც ერთი დღე არ მოსიკლებია, ნუ გეშინია, ყველაფერი გამოსწორდება. მე ბავშვი არ მინახავს, მაგრამ ყოველ წუთს თვალწინ მიდგას (სტლი და ცვილია ზ. მ.)“.

კითხვობდა ეთერი წერილს და თვალისაზრდს ცრემლი ლაპ-ღებოთ ჩამოსდიოდა:

...ვიცილი, რომ ტარიელი არ გავეყრავა, ჩვენ მის ვუცყარვარო, რა ვუყოთ მერე, ახალგაზრდა კაცია, იმ ქაღმა ალბათ ოთავრე დაახავა, შეყვდა ჩვენი პატრონი, ვინც მოიბოძეს ის მოიავებოს, ნათქვამია — ფიქრობდა ეთერი და სიხარულის ცრემლს იწყებდა.

ტარიელი ოჯახს დაუბრუნდა. ეთერმა აპარტო ქმარს. წარსული დაიწვევას მიეცა და მალე მათს ოჯახს ახალი სიხარული შეჰგება. 1967 წელს ვაჟი შეეძინათ. პატარას მალახში დაარქვეს. ხარობდა ეთერი, მაგრამ ეს სიხარული ძალზე ხანმოკლე გამოიფა ტარიელმა ისევ აიკრუა გული მუღებზე.

ახლა მის გვერდში დგები ამოუღწეველად დღეს ბავშვებს აღარ აკარებდნენ. იქამდეც კი მივიდნენ, რომ ზრდის სევტენად კიდევ ბოლის კი სალიდანაც გამოავლენ, ბავშვები წართვეს და მარტოხელა ქალი ჭუნაში, ბედის ანაბარად დტოვეს. მაგრამ ამ დროციულ ქვეყანაში კეთილ ადამიანებს რა დაღვს, ეთერი მტყუთობი ხანი მივეღვივების ოჯახმა შეივლდა.

დაიწყო ახალგაზრდა ქალის მწუხარებები საესე ოღისაგ მტყუბობდა თბილისამდე. მილიცია, სასამართლო, პროკურატურა. დღეა ოთხგან შვილების დაბრუნებას, ბინაში შესახლებას, თავისი უფლებების აღდგენას.

ეთერის დაცინებელი ოთხთენი სასამართლო შედგა. სიმართლემ გაიმარჯვა და ქ. თბილისის ოქტომბრის რაიონის სახალხო სასამართლოს 1973 წლის 16 თებერვლის გადაწყვეტილებით შვილები აღსარბუნდა დღეს ეთერ ფორანიშვილ-დალაქიშვილს და უბრუნეს. ბინაში შეასახლეს და მისი წილი ნივთები მასვე მიაკუთვნეს. აღმონტის განდახდა კი — ტარიელ დალაქიშვილს დავისით; სახლები სასამართლოს გადაწყვეტილება საქართველოს სსრ უზღაღვსა სასამართლომ დაამტკიცა.

გახარებულმა ეთერმა თბილისის „ელექტროგაშვებუ ქარხანაში სატვირთო მუშაინიერა სამქროში ზრახნქრებულ დაიწყო მუშაობა.

... არა უშესს, ქვეყანა დილია, ცოცხს გავიჭირებ, ჩემს შვილებს კი არაფერს მოეკლებს — ფიქრობდა ეთერი და სასამართლოს აღმსარბუნებელს ზარქამის ქაჩაზე მიიკვებოდა, რომ შვილებს წაყოყვანა.

მაგრამ უფროსობისგან დაშინებულ ბავშვები უარს ამბობენ დედამის დაბრუნებაზე. ტარიელმა და მისმა დამამ ირმას და მალახის ნორჩ გულბებში ჩაღვს ყველაზე ღამაში, ყველაზე სათუთი გრძობა — დედის სიყვარული...

... ალექსანდრე და მარიამ დალაქიშვილები ხელი შვილი ჰყავთ. ტარიელი, მიხეილი, შოთა, ევეგინა და ანგული. რაც დალაქიშვილების ოჯახი თეთრი წყაროს რაიონის სოფელ ბოგვიდან თბილისში ვაღვიფრდა საცხოვრებლად და ზაქარიას ქაჩაზე № 34 ბინაში ჩაასახლა, იმ დღიდან ამ ეზოს მობინადრებებმა მოსცენება დაკარგეს, კვირა ისე არ ვავა, რომ დალაქიშვილებმა რომელიმე მებზობელი არ შევიჭროვინ, რამე არ აწყენინან.

... პირდაპირ ავიკვლეს დალაქიშვილებმა — ამბობს ქ. თბილისის ოქტომბრის რაიონიციის განყოფილების უფროსი ვ. მანაიცი — მათ „ოკაიკობას“ ჩვენთან დაბეკული მსახულები ვაცნებნობ...

... ვფრთხილავთ ოთხბობანს სკვებს, ჩვენ თვალწინ კონოღწენივით გაიბრბან დალაქიშვილებს ოჯახის წევრთა ვამეჭინარებებოდა სახებებმა. შეჭრივებული მებზობლები: თ. მაჭავარიანი, გ. ნაცულაშვილი, ნ. კლემენტიანი, გ. სარქიშვილი, ვ. ჩიხაბიძე, მ. ალექსეევა, ზ. ენუქივა — სხვადასხვა ინსტანციებში ზრახნიან განცხადებებს, ოთხი.

ენ ოხსნარ აბეზარი დალაქიშვილებისაგან.

1973 წლის 12 თებერვალს ქ. თბილისის ოქტომბრის რაიონის საკორინდიანო სამსახურს სპეციალურ განიხილა დალაქიშვილების ოჯახის შემზღობუნად დამოკიდებულების საკითხი და დადგინა:

დალაქიშვილების ოჯახს გამოეცხობის საზოგადოებრივი გაყვება და ფაქტობრივად იქნა, რომ მომავალი დავის გაგრძელების შემთხვევაში, საკითხი სახალხო სასამართლოს გადაეცემა სათანადო ზომების მისაღებად სკკპ წევრების — ევგენია და ტატოლა დალაქიშვილების საქციელს ეცნობის შესაბამის პარტიულ ორგანიზაციებს ჩაყვარებისათვის; თხოვოს საქართველოს სსრ მინისტრთა საბჭოს რადიომსუშველობისა და ტელევიზიის სახელმწიფო კომიტეტს, გახუთ „თბილისის“ რედაქციის სათანადოდ გააშუქონ დალაქიშვილების ოჯახის უსაბედობა, როგორც მეზობლური დამოკიდებულების უპირეცნადერო შემთხვევა.

პრესასაც არ გამოჩენია ამ ქირვეული შემზღობუნის ამავი, გახუთებში „ზარია ვოსტოკა“ და „თბილისი“ დაიბეჭდა წერილები დალაქიშვილების ოჯახზე...

ბატეცემული მკითხველი აღაზათ იფიქრებს, ამის შემდეგ მინიცი დაინტერესდებიან დალაქიშვილებით, მაგრამ არა, უფრო გააფორმდეს და ცვავედ აფიქრებენ მეზობლების, რის გამოც ქ. თბილისის კოორდის რაიონის სახალხო სასამართლოს განაჩენით ტარდება და მიხილ დალაქიშვილებს სხვადასხვა ვადით შეეფუადათ თავისუფლების აღკვეთა.

უფროს მამიდას, ევგენიას ღლი „ღვაწი“ მიძღვდის არმას და მალაზხის დღესამა ჩამოთორებაში. მან თავიდანვე ათივალუნა და ყოველგვარად აფორმდება არ არ დაინახებ, და ისეთ სიტუაცია ჩაეწყოთ, რომ მისი სახელის ხსენებაზე ტანში ატროვადდებოთ, — ფიქრობდა ევგენია და მართლაც დღე არ გავიდოდა, ბავშვებსა ვინმე არ მოეწონა დღის აუგად ხსენებით, მისი სიძულვილით.

გამწარებელი დღეა ის შვილების ყველს დადგა, მისი ნატერფლს დატყობს.

ჩვენი ხელთ არს დოკუმენტები საქართველოს სსრ განათლების სამინისტროს, თბილისის ოქტომბრის რაიონის აღმასკომის განათლების განყოფილების მიერ გავაჩენილი მიმართებების მარნეულის რაიონის აღმასკომის განათლების განყოფილებაში. ერთ-ერთ მათგანში ვკითხულობთ: „ევგენია შეშინალი განცხადებების საფუძველზე დადგინდა, რომ თქვენდამი დამკვეთდებულ სოფელ წერიტლის ქართლის საშუალო სკოლის პედაგოგს ევგენია დალაქიშვილს თავისთან ჰყავს წყევანილი და აღნიშნულ სკოლაში ასაქალის

მისიშვილებს — ირმა და მალაზხ დალაქიშვილებს.

ვაინებებთ, რომ ირმა და მალაზხ დალაქიშვილების შრომები განჭორინებულნი არიან. სასამართლო ბავშვების აღზრდა და აკისრა დედას, ეთერ დალაქიშვილს, მაგრამ იმის გამო, რომ მამიდას რაიონში ჰყავს წყევანილი და ყოველ ღონეს ხმარებს ჩამაშროის ვამაზღვრდ დედას შვილები, სასამართლოს გადაწყვეტილების აღსრულება დღემდე ვერ მოხერხდა.

პედაგოგ ევგენია დალაქიშვილის მოქმედება კანონსაწინააღმდეგოა და გაყვების ღირსია.

გთხოვთ გაატაროთ ქმედითა ღონისძიებები, რათა ირმა და მალაზხ დალაქიშვილების აღსაზრდელად დაუბრუნდნენ დედას, ეთერ დალაქიშვილს.

მაგრამ ეს გადაწყვეტილება დარჩა ხმად მალაქიშვილისად უღალისა შინა. ევგენია დალაქიშვილს ვერც სასამართლო მოგირა, ვერც პროკურატურა, ვერც განათლების სამინისტრო. მიზეზი ეს უბრალოა: ევგენიას ჩაგონებით ბავშვები უარს ამბობენ დედასთან დაბრუნებაზე.

შვილებმა იფიქროთ, ევგენია დალაქიშვილი მარტოხელა ქალია, შვილი არა ჰყავს, უნდა მამსშვილები აღზარდოს. ნეტავი ეს იყო... სჯობს ისევე სასამართლო დოკუმენტებს გაეცნობოთ. ჩვენს ხელთ არის ქ. თბილისის ღონის რაიონის სახალხო სასამართლოს 1968 წლის 27 დეკემბრის (საქმე № 2 1968) გადაწყვეტილება: „გადასხვა აღიწინებ მომასევე ევგენია აღქმსანტრის ასულ დალაქიშვილს მცხ. ზეპორიას ქ. № 34-ში ხელფასისა და შრომისაგანის ერთი მთლიანი ყოველთვიურად 1968 წლის 10 დეკემბრიდან, შვილის ღირსა შალვას ასულ ხმალაის საზრდოდ“.

კომუნებრი ზედმეტია ევგენია დალაქიშვილი გამორდა მერლეს, არ ისურვა საერთაო ავადყოფივი გოგონას აღზრდა, რის გამოც მის შვილის სასარგებლოდ აღიწინებრის გადახდა დაეკისრა. მამ რომელ შრომადე გრძობდა? შვილებს დალაქიშვილს ერთი რამ უცხადია: ევგენიას — პედაგოგ ქალს (?) ძვილას და რბილში აქვს გამაღწერი ეთერ დალაქიშვილის სიძულვილი და უნდა გააწამოს ის შვილების ჩამოშორებით.

მიღწერას აკადე დედას და ირმას თვალისაწინად ევაჭებოთ დედა, ამ მხრივ განსაკუთრებით აქტიურებს ირმა. იგი ამბავდა 18 წლის გოგონაა. საქმისათვის გაეცნით დედის მიმართ მის წერილობით ჩვენებებს, რომ გაოცდით, სადა არის ის დალაქიშვილი დედა-შვილური გრძობა, რამ ჩაუღია ამ შვილებს ქალშვილს დედის სიყვარული? თუმცა სჯობს ისევე ფაქტები მოიფიქროლოთ...

სხვადასხვა ინსტანციებში მიწერილი წერილებში ირმა ათასგვარი ბინძური სიტყვებით მიმართავს დედას და ემუქრება. აი ზოგიერთი ამონაწერი მისი „შემოქმედებებიდან“. „დედაჩემი გეთია და თვალზე დაე-

თხრო“, — წერს ის მცხეთის რაიონის სასოფლო-სასაბუღო საბჭოს თავმჯდომარე. წარმოების ხელმძღვანელს კი დედის შესახებ ასე მისწერს: „თუ არ გავაგებო მაქდან, მოვალა“. კიდევ ერთი ამონაწერი: „ხუთეყრ იყო სასამართლო და მე ვცემე (?) მათს და ძლიერი უარი განვაკადებ კიდევ მაას ვასკლავა“.

კიდევ ერთი დაუტყრებელი მაგალითი: 1976 წლის 22 მაისს ეთერ დალაქიშვილი ქ. თბილისის ოქტომბრის ქუჩაზე შრომბევაით შეხვდა ირმას, რომელიც ხელჩაშებით დატვირთული ამყად მიმავდა ევგენიას მისდევდა უნა. დედას, თუმცა შვილი ბევრეყრ აწყენინა, მის დაწახეზე გელო შეეუფშა, შვილის საცოდავმა შესახებდავმა შეაფთხოა, ვერ მოითინა და ირმას გასაძაღდა, რას დაამგვანებდა, შემომხედე, მალერსე შენი ხმის გაეცა“.

ეთერის ხმის გაგონებზე ევგენია ურბდა შემობუნდა. ავი სინთით, ირმათან ერთად გამოფარება ეთერისაყენ. — მამ არ იშლი შენსა, ჩვენი ყველს დასდენ, არა? ამა, ესეც შენ! — ამის თქმა ისე და ირმა და ევგენია დასკოდავი ქალს წაქციეს, წიხლები და მუშტები დაუნიშნეს მერლესა და სახემს. — „ამასიღ დედა ჰქვია, ხალხო? ბავშვები მოვიგავო, თვითონ ლოთობს და გარევილ ციკობერებს ეწევა. სასამართლომ დედის უღლება ჩამოართვა. ახლა ეცნე გზაზე ვიხივდება“, — გაჰყოფა ევგენია და ცვეთი ათავება საბარლო ქალს...

ზნობრივი პრინციპების დარღვევას საზოგადოება არავის აძებტებს. ჩვენი მისწრაფებაა აღვზარდოთ მორალურად მტკიცე, ზნობრივად განსიღ ადამიანები. სინამდვილეში კი როგორცღი აღზარადნენ ირმა და მალაზხი? ვინ აღზარდა ისინი, ჩვენი საზოგადოებისათვის ასეთი უცხონი, რომლებმაც საკუთარი დედა ურყვეს? მაგრამ, ემარა დღედატეიტური სიტუაციები! როგორ დღილი ილია ამბობდა, დედაშვილური სიყვარული მძლავრა-მძლავრა დედის გულზე ზავდა არის სიყვარულისა, შვილი რომ უყვებოდეს და უთხარა, რომ ღლი სიციხვლე ურდევ მომეტება შენს შვილს, ღონეს სულ საუკუნე ჩაქოჩების მიეციო, დედა მავსა იქმ, შვილები კი დედისათვის რომ ევაქნას, დედა იწყენს.

ჩვენ ამ გამოთარებთ შვილებისაგან ზურგშექციელი დღის-ეთერ დალაქიშვილის სიღვინა ამავს.

ალბათ ამ წერილს ბევრი მკითხველი გაიმოქმედებდა და ადრე თუ გვიან მალაზხი და ირმა გონს მოვლენ, დაფიქრდებიან, მიხვდებიან, რომ დღის ხუტები ხორკვებს მული სინახა, რომ ბავშვებს კარგად სინახათ ამ ხელზე... მალაზხისა და ირმას საყურადღებოდ ვლამარკობთ, რომ ნამდვილი შეცდომები შეიძლება გამოსწორდეს...

ზაალ მისანხისარი,
საქართველოს სსრ უსტიციის სამინისტროს უფროსი კონსულტანტი.

პე, კოპოკი უნლე ქიქი!

ოდესღაც მიგდებულ და მიყრუებულ სოღანული დღეს ჩვენი ქალქის განუყრელი ნაწილია. აქ მრავალი საცხოვრებელი კოხტისი თუ სარეწველო საწარმოა თავმოყრილი, მათ შორის არის საქართველოს უსინათლოთა საზოგადოების ფონქალის სასწავლო-საწარმოო წამოწყებაც, სადაც 900-მდე მუშა-მოსამსახურე იღწვის. აქედან ნახევარზე მეტი პირველი და მეორე ჯგუფის ინვალიდია (უსინათლოა). მხედველი ამხანაგების მხარდაშარ ისინიც ქმნიან საქურო პროდუქციას, ამრავლებენ ქვეყნის ხევასა და ბარაქას, პატიოსნად, ნამუსიანად ცხოვრობენ და შრომობენ.

მხედველი ადამიანები გულწრფელად იზიარებენ უსინათლოთა ჭირსაც და ღონისაც. და ეს ღონი სიტყვებით როდია. ისინი მათთან არიან ყველგან და ყოველთვის. მათთან ერთად საქმიანობენ, იბრძვიან უსინათლოთა კეთილდღეობისათვის, ზრუნავენ მათი ჩანჩრთებობისათვის.

ამ წერილში ერთ მათგანზე გვინდა გესაუბროთ. მის ყველა იცნობს ფონქალის დასახლებაში, მაგრამ ის განსაკუთრებით ახლობელი და ძვირფასია იმისათვის, ვისთვისაც ესოდენ სანატრელია დღის სინათლის ხიჯა. ამ მადლიან ადამიანს ხელიც ტყბილი აქვს და სიტყვაც. მის ხმაში გულწრფელი თანაგრძნობა ისმის და არა სიბრაღული, მხარდაჭერა და არა სიბრაღული! აი, რა ამარლებს მას! ეს აშდვილი ადამიანი, ღირსეული მოქალაქე ქეთევან მიხეილის ასული ქორქია-ქედნტი გახლავთ, რომელსაც სოციალური ყველა "ემეისი" ეძახის.

სტრამატოლოგს მახვილი თვალი და მტიციე მიგრეხაროს, მაგრამ ოც-ოცდახუთე კიციენტს იღებს. გარდა ამისა, მუშებს ადვილზე — სამაქროებში უტარებს პროფილაქტიკას, ყოველ ორ-სამ თვეში ერთხელ სინჯავს მათ. ადგილობრივი რადიოკვანძის მეშვეობით ფართო ავდიტორიისათვის ხშირად კითხვობს ლექციებს.

პატივემეული ქეთო ექიმი ჩვენთან, ფონიკულ უსინათლოებთან 1954 წლის თებერვალში მოვიდა. თვალცერიალა ქალმშვილმა ბავა-ბალის გამგედ დაიწყო მუშაობა, მაგრამ სულ მალე, უსინათლოთა დაყინებულ მოთხოვნით ახლად გახსნილ ჩანჩრთებობის პუნქტში გადაიყვანეს, სადაც თავი-

სი სპეციალობით, სტრამატოლოგად დაიწყო მუშაობა. და აი, ორ ათეულ წელზე მეტია უნგაროდ და ხალისით დგას ქეთევან ქორქია შრომითა ჩანჩრთებობის დაყვის სადარჯოზე. მრავალი დარჯობლება გადალობება, მაგრამ წუთითაც არ გუჯვლია გულში ჩვენი დატოვება. ტრანსპორტი ჭირა — ფეხით დადიოდა. გვიან მოსულ ავადმყოფს უკან არასოდეს გაბრუნებდა. ხელახლა გადაიკვამდა თეთრი ხალთის და ტყვიულით შეწყუბულს საშველს გაეჩენდა. არც იმას დაგიდგეთ "თავისი" ფიო თუ არა ავადმყოფი.

"მსურს ჩანჩრთული და ბედნიერი სიციცხლე ვუსურვო პატივემეულ ქეთევან მიხეილის ასულ ქორქიას, მადლიანი ხელისა და გულის ექიმ-სტრამატოლოგს, რომლის მზრუნველ მარჯვენას მრავალი ავადმყოფისათვის დაუამბებია ფიზიკური და ხშირად, სულიერი ტკივლები" — მ. ბედლიძე. დუშეთის რაიონი.

"მთელი ჩვენი ოჯახი დღი სოციალური, პატივისცემითა და მადლორებით განმსჯვალა სტრამატოლოგის ქ. ქორქიას მიმართ, რომელიც უპირესად უყრადღებინი და მზრუნველია პაციენტებისადმი. მან ჩემს მეუღლეს განუყურა კიბოლება. და განა მარტო კიბოლება? აფორიაქებული გული. მისი მუშაობა მართლაც რომ სამაგალითოა ყველასათვის!"

ასეთი ჩანაწერი სხეც ბევრია. ჩვენს შეკითხვაზე ემაყოფილი ხარ თუ არა, შენი ბედი უსინათლო ხალხს რომ დუჯავშობო, მან უყოყმანოდ განაცხადა: — დიახ, ზუომო! მე ისინი მთელი გულით შევიყვარე. უდიდეს სიამოვნებას მეგრის მათი სამსახური, მათთვის სიციტის გაწევა, შეეძლო სხვაგან მოეხანა ადგილი, უფრო მეტისთვისაც მიეღწეა, მაგრამ იმაზე მეტი რა უნდა იყოს ამ ქვეყანაზე, — როგორც მანვე დასძინა, — გულწრფელად უყვარდეს და გაფასებდეს ხალხი. და ამიტომაც ყველაზე მადლიანობავრად ქეთო ექიმს აღმაშენებლის დადლება მიანიჩა.

მოვიდა მოქმალბული, მოწიწებით და დღემდე დღი ხალისით, ახალგაზრდული შემართებით და ენერგიით განავრობს ყველაზე მუშანურ საქმიანობას. 50 წელს მიტანეულ ტანმალ, ჯალარა და საინო ქალს თავის ერთადერთ და წმინდა თოჯალობად ხალხის სამსახური მიანიჩა. ქეთო ექიმი თავის საქმიანობას კარგად უთავსებს საზოგადოებრივ მუშაობას. იგი არჩეულია კიოვის რაიონის სახალხო სასამართლოს საყოველთაო, თავის პოლიკლინიკაში — საყოფაცხოვრებო კომისიის თავმჯდომარედ.

ბედნიერია დღეს ქეთო ქორქია. ბედნიერია ყველა, ვისაც კი მათთან სახლობედ და ურთიერთობა აკავშირებს.

აი როგორი უნდა იყოს ექიმი!

ბ. სავანიძე

მოდების ავტორი ია სხირტლაძე

სოფსა სასაყულები უსსსს

ერთი და იგივე გულსაბნევი, მივიც და საყურე, რომ იტყვიან, ჭირში და ღვინოში ყველგან კი არ უნდა გაიკეთოთ. ზოგი ნაქსოვ კოფტას უხდება, ზოგი — საგარეო კაბას. სამკაულები სამ ჭკუფად შეიძლება დავყო: „უოველდე ფასკეთებელი“ — საქმიანი, სპორტული იერის შესაქმნელად, „საგარეო“ და „მუდმივი“ — ძირითადად ძველებური, ნატიფი სამკაულები, ბელოვების ნიშნები, რომლებიც უოველთვის შეიძლება გაიკეთოთ.

ნაქსოვ სიტრას, კაბას, კოსტუმს უხდება ხისგან, კერამიკისაგან, ლითონისაგან, ძვლისაგან დამზადებული მომსო სამკაულები. მსუქან, დიდმკერდინ ქალს არ დამშვენებდა მსხვილი მივეების აცმა ან დიდი ზომის მედალიონი, მას ლითონის წვრილი ძეწკვი უფრო მოუხდება. დაბალმა ქალბებმა, უმჯობესია ბიჟუტერია ფრთხილად შეარჩიონ. დიდი და მასიური ბეჭედი, რაც არ უნდა ლამაზი იყოს, პატარა ხელზე სახაცილო გამოჩნდება.

გამოსასვლელ კაბასა და კოსტუმს ძალიან მოუხდება წვრილი ძეწკვი მედალიონით და თხელი სამაჭური. კაბას, რომელსაც მახვილი ჭრილი აქვს, დამშვენებს გრძელი მძივი, საჭირო შეხვედრებზე და სალაპოებზე შიშველ უელს მოუხდება ზავერდისა და რიფის თასმა, რომელზეც გულსაბნევი და ფაიფურის ან ლითონის მედალიონი იჭნება დაბნეული.

ბეჭედი და სამაჭური, რაც უნდა ერთმანეთის შესაფერი იყოს, ერთად ნუ გაიკეთებთ. შიტისმეტია, ერთ თითზე რამდენიმე, თანაც სავალსევა ფერის ბეჭდებს რომ წამოიცავებენ ხოლმე.

მსხვილი, დაკიდებული საყურეები და კლასები შეიძლება ათი ქალიდან ერთს

მოუხდეს. საყურე ძალიან პრეტენზიული სამკაულია და, თუ დარწმუნებული არა ხართ, რომ გიხდებათ, ნუ გაიკეთებთ.

რაც ნაკლები სამკაული გაიკეთათ, მით უკეთესია. ნუ გაგიტაცებთ ძვირფას მისმ-გაცხებული (თადლითი) სამკაულები. ისინი მაინც „გასცემენ“ თავს. ბევრად მომხიბლავია იაფი, მაგრამ ნამდვილი მასალისაგან გაკეთებული სამკაულები (ხე, კერამიკა, ქარგი, ნახევრად ძვირფასი და ფერადი ქვიბი).

და, კიდევ ერთი რჩევა: რაც უნდა მოდელში შემოვიღეს, ბევრ სამკაულს მაინც ნუ აიჩინებდეთ. გაიკეთეთ ლამაზი დისეთი სამკაული, თვალს რომ არა სჭრის.

სამკაულების მინიშუმი — ბეჭედი ხელზე და ძეწკვი უკლებს! მაქსიმუმი — დაბალბელოთ ისევ ასე!

ზ. ჩარნიკოვა,
ფურნალი „რაბოტნიკა“

გოსტნაულის კერძები

მწვანე ლობიოს სალათი

გადარჩეული, გარეცხილი 600 გრამი მწვანე ლობიო სათითოდ შუა-შუა დატყეო, ჩაყარეთ ქვაბში, დაასხით იმდენი მზღლარე წყალი, რომ დაფაროს და მოხარშეთ (არ ჩახარშოთ, ფორმა არ დაუკარგოთ). მოხარშული ლობიო გადიტანეთ თუშფალანგში, რომ სითხისაგან დაიწერიტოს. შემდეგ მოათავსეთ შესაფერ კურტელში, დაუმატეთ (გემონებეთ) ტყემლის წვენი ან ღვინის მძარი, გამხმარი დატყელი „სუნელი“, დანაყილი ქინძის თესლი, მარილთან ერთად დანაყილი ნიორი, წიწყა და მოხარშულ ლობიოში აურიეთ. ზემოდან მოაყარეთ წვრილად დაჭრილი მწვანელი (რეხანი, ქონდარი, კამა), მორთეთ ზეგზავისებურად დაჭრილი მაგრად მოხარშული კვერცხით (1-2 ცალი).

მწვანე ლობიოს ბუფი

გადარჩეული, კვლტრტემოცილი მწვანე ლობიო (500 გრამი) დაამტვრიეთ, გარეცხეთ ცივ წყალში, ჩაყარეთ მზღლარე წულიან (ერთი ჩაის ჰიქა) ქვაბში, დადგით ცეცხლზე, დაახურეთ თავსახური და მოხარშეთ ისე, რომ წყალი მთლად ამოშარს, შემდეგ დაუმატეთ მცენარეული ზეთი (ერთთ-ორი სუფრის კოვჯი), წვრილად დაჭრილი ორი-სამი თავი ხახვი აურიეთ ერთმანეთში, მოშუშეთ კარგად და შეაგრძლიეთ. შევარდლებულს შეურიეთ ერთად დანაყილი წიწყა, ქინძი, ნიორი, მარილი, წვრილად დაჭრილი მწვანელი (ქინძი, რეხანი, ქონდარი, ოხრაბუში, კამა) და კარგად აურიეთ. მიღებულ მასალისაგან გააკეთეთ გულთები, დააწყვეთ თიფშე. თითოეულ გულთან სათითაოდ მიახსით ცოტა მცენარეული ზეთი და მორთეთ მწვანე ხახვით.

წახსენსავალი ბულგარული წიწყა

300 გრამ ბულგარულ მწვანე წიწყას მოკერით უწყნარი ნაწილი და თესლი მთლიანად ამოაცილოთ. ერთი ჩაის ჰიქა მცენარეული ზეთი, 1/4 ჩაის ჰიქა ღვინის მძარი ერთმანეთში აურიეთ და ააღუღეთ. აღნიშნულ მზღლარე ხსნარში ცოტა ხანს მოათავსეთ გამზაბებულ წიწყა, მერე სწრაფად ამოიღეთ და შესაგრძლებლად სათითაოდ დააწყვეთ სუფთა ფიცარზე. ასევე შევარდეთ მძარნარევი მცენარეული ზეთი. დაჭერილი ძალიან წვრილად ნიხხური, ქინძი, ნიორი, ერთმანეთში შეურიეთ და უხავით მარილი. გამზადებულ, შევარდლებული წიწყას თავისუფალი სივრცე ამოავსეთ მოზადებულ მასალით, ჩააწყვეთ შესაფერ კურტელში, დაასხით ზედ ანაღლარე, შევარდლებული მძარნარევი მცენარეული ზეთი და დაახურეთ თავსახური. იმევეა იმ დღესვე. შეიძლება შეინახოს რამდენიმე დღეს და თანდათანობით, საჭიროების დროს, მიირთვათ.

ქარხლის ფოთილი ძვარისში

გადარჩეული, გარეცხილი 500 გრამი ქარხლის ფოთილი მოათავსეთ ქვაბში, დაასხით ერთი ჩაის ჰიქა მზღლარე წყალი, ქვაბს დაახურეთ სახურავი, დადგით ცეცხლზე და მოხარშეთ. მოხარშული ქარხლის ფოთილი გადიტანეთ თუშფალანგში, შეაგრილოთ, გაჭრეთ ხელით და დაჭერით. ორი თავი ხახვი დაჭერით ძალიან წვრილად, უხავით მარილი და მოშუშეთ 50 გრამ კარკში. შემდეგ დაუმატეთ გამზადებულ და დაჭრილ ქარხლის ფოთილი, 50 გრამი კარკი და მოშუშეთ. მოშუშებს დროს დაუმატეთ წვრილად დაჭრილი მწვანელი (ქინძი, კამა, ოხრაბუში, ქონდარი), შემდეგ შეურიეთ გათქვეფილი ერთი კვერცხი, ზემოდან დაასხით მარილთან ერთად გათქვეფილი მეორე კვერცხი. ზედაპირი შეუსწორეთ, დაახურეთ ხუფი და შუშეთ, სანამ კვერცხი მზად არ იქნება. ეს კერძი შეიძლება მომზადდეს მცენარეულ ზეთში, ოღონდ, უკვერცხოდ.

ბერძენი კეპიფარის წვინი

გარეცხილი 500 გრამი ხადრჩანი კინიანდ დაჭერით, მოაყარეთ მარილი და გააჩრეთ 1 საათი. შემდეგ გაწურეთ და მოხრავით მცენარეული ზეთში (ერთი-ორი სუფრის კოვჯი). 300 გრამი ხახვი დაჭერით, მოშუშეთ 1-2 სუფრის კოვჯ მცენარეულ ზეთში, ამავე დროს გარეცხილ 200 გრამ ბულგარულ წიწყას ამოაცილოთ თესლი, დაჭერით და შეწვით მცენარეულ ზეთში (ერთი სუფრის კოვჯი) შერბილებამდე, დაჭერით წვრილად ქინძი, ნიხხური, რეხანი და ქონდარი, მოათავსეთ შესაფერ კურტელში, დაუმატეთ მარილთან ერთად დანაყილი ნიორი და წიწყა (გემონებთ), დაასხით ნახევარი ჩაის ჰიქა პამიდორის წვენი და ყვოვლივე ერთმანეთში აურიეთ.

მწვანე ლობიო ხაყილი

გადარჩეული მწვანე ლობიო (600 გრამი) დაამტვრიეთ, გარეცხეთ, მოათავსეთ ქვაბში, დაასხით მზღლარე მარილწყალი (1 ჩაის ჰიქა) და მოხარშეთ.

მწიფე ტყემალი (1/2-3/4 ჩაის ჰიქა). მოთუთეთ, მოაცილოთ კურკა და გაატარეთ საცერში. შეურიეთ დანაყილი წიწყა, ნიორი, ქინძი და მარილი. ყვოვლივე ეს აურიეთ მოხარშულ მწვანე ლობიოში, გააჩრეთ ცეცხლზე 1-2 წუთი და გადმოღეთ. დაუმატეთ ძალიან კარგად დანაყილი ან საცემსენაწი ვატარებელი 1-2 თავი ხახვი, გემონების მიხედვით წვრილად დაჭრილი მწვანელი (ქინძი, ქონდარი, რეხანი, ნიხხური) და აურიეთ, გადაიღეთ ღანგარზე და შევარდეთ.

ИНДЕКС 76178